

ELÄKETURVAKESKUKSEN
TILASTOJA

Työeläkkeiden rahoitus vuonna 2019

MEERI KESÄLÄ

ELÄKETURVAKESKUKSEN TILASTOJA 12/2020

Työeläkkeiden rahoitus vuonna 2019

MEERI KESÄLÄ

Eläketurvakeskus

00065 ELÄKETURVAKESKUS

Puhelin: 029 411 20

Sähköposti: etunimi.sukunimi@etk.fi

Pensionsskyddscentralen

00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Telefon: 029 411 20

E-post: förnamn.efternamn@etk.fi

Finnish Centre for Pensions

FI-00065 ELÄKETURVAKESKUS, FINLAND

Phone: +358 29 411 20

E-mail: firstname.surname@etk.fi

Helsinki 2020

ISSN 2343-3558 (verkojulkaisu)

LUKIJALLE

Tässä tilastojulkaisussa kerrotaan työeläkkeiden rahoituksen peruspiirteet vuonna 2019 ja esitetään aiheeseen liittyviä tilastolukuja muun muassa maksetuista eläkkeistä, niiden rahoittamiseksi kerätyistä vakuutusmaksuista, kertyneistä eläkevaroista ja eläkelaitosten sijoitustoiminnasta. Julkaisun liitteeksi on koottu keskeisimpiä tilastoaikasarjoja vuosilta 2017–2019 ja esitetty työeläkejärjestelmässä vuosina 2018 ja 2019 liikkuneet rahavirrat lähtien vuoden alun varoista ja päättyen vuoden lopun varoihin.

Julkaisussa esitetyt tilastoluvut perustuvat Eläketurvakeskuksen rekisteritietoihin, verkkosivuston tilastotietokantaan (tilastot.etk.fi) ja Työeläkelakipalveluun (www.tyoelakelakipalvelu.fi). Tietolähteinä on käytetty myös eläkelaitosten Eläketurvakeskukselle sen hoitamaa kustannustenjakoselvittelyä varten toimittamia tilastotietoja ja eläkelaitosten toimintakertomuksia sekä tilinpäätöksiä. Eläkelaitosten sijoitustoimintaa koskeva osuus perustuu pääasiassa Työeläkevakuuttajat TELA:n julkaisemiin aikasarjoihin (www.tela.fi).

Helsingissä joulukuussa 2020

Eläketurvakeskus

RAPORTISSA KÄYTETYT LAKILYHENTEET

TyEL	Työntekijän eläkelaki
MEL	Merimieseläkelaki
JuEL	Julkisten alojen eläkelaki
YEL	Yrittäjän eläkelaki
MYEL	Maatalousyrittäjän eläkelaki

SISÄLTÖ

Katsaus työeläkkeiden rahoitukseen vuonna 2019	9
1 Vakuuttamisvelvollisuus ja työeläketurva	13
2 Työeläkkeiden rahoituksen pääperiaatteet ja eläkemaksut vuonna 2019	14
3 TyEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus	16
3.1 Eläkekohtainen rahoitustekniikka.....	16
3.2 TyEL-vakuutusmaksu ja sen osat.....	17
3.3 Vastuuvelka/Eläkevastuu.....	20
4 MEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus	21
5 Kunta-alan JuEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus	22
6 Valtion JuEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus	23
7 Evankelis-luterilaisen kirkon JuEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus	24
8 YEL:n ja MYEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus	25
9 Työeläkevarat ja sijoitustoiminta	26
9.1 TyEL- ja MEL-eläkelaitosten vakavaraisuus ja siihen liittyvät säännökset.....	28
9.2 TyEL- ja MEL-eläkelaitosten rahastoonsiirtovelvoite ja siihen liittyvät kertoimet.....	29
10 Tilastolähteet ja luokitukset	31
Liitetaulukot	33
Taulukko 1.1. Työeläkejärjestelmän rahavirrat.....	33
Taulukko 1.2. Lakikohtaiset rahavirrat.....	34
Taulukko 1.3. TyEL-rahavirrat.....	35
Taulukko 2. Keskimääräisen perustariffin mukaisen TyEL-vakuutusmaksun osat.....	35
Taulukko 3. Vakuutusmaksuprosentit.....	36
Taulukko 4. Palkat ja työtulot.....	37
Taulukko 5. Työeläkemaksutulo eläkelaitosten tilinpäätöstietojen mukaan.....	38
Taulukko 6. Eläkelaitosten maksamat eläkkeet.....	39
Taulukko 7. Kunkin eläkelain mukaan karttunut eläkemeno.....	39
Taulukko 8. Eläkevarat.....	39
Taulukko 9. Työeläkelaitosten keskimääräinen vakavaraisuusaste.....	40
Taulukko 10. Perustekorko ja rahoitustekniset kertoimet.....	40
Taulukko 11. Sijoitusjakaumat eläkelaitosryhmittäin.....	41
Taulukko 12. Sijoitusten nettotuotot käyvin arvoin.....	41
Taulukko 13. Sijoitustuotot käyvin arvoin keskimäärin vuosilta 1998–2019 ja 2015–2019.....	41

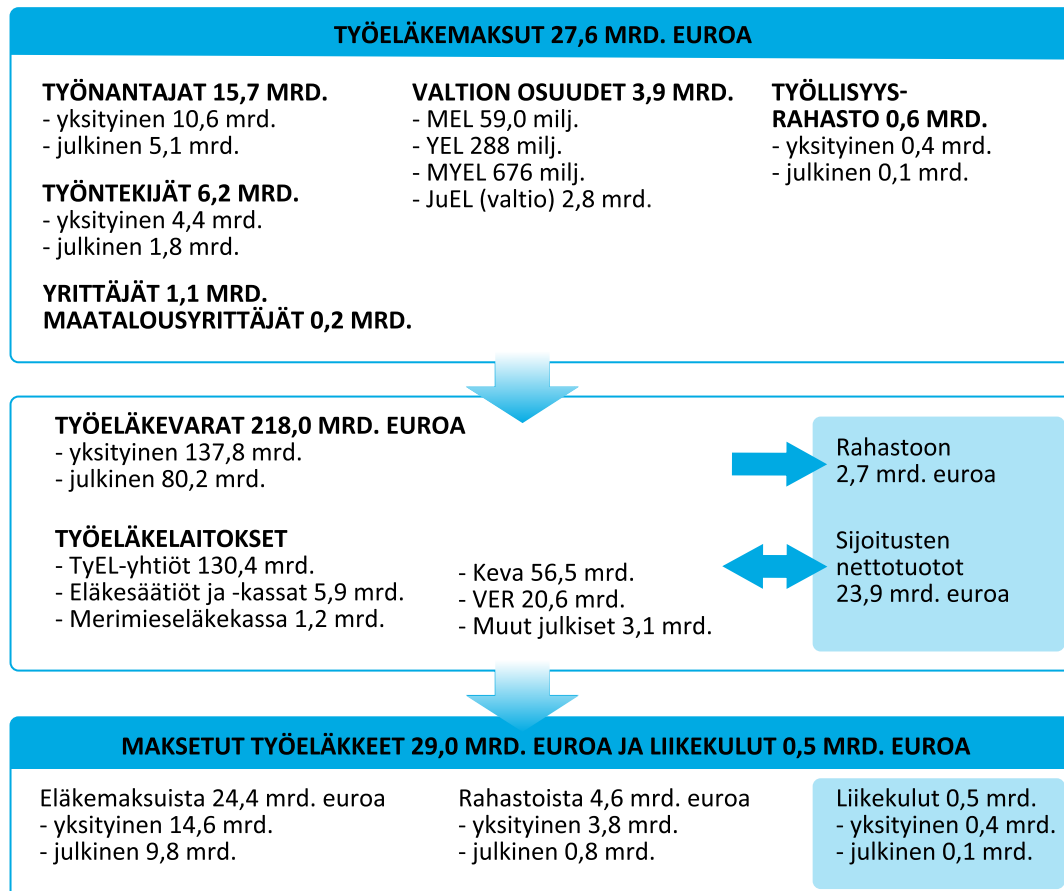
Katsaus työeläkkeiden rahoitukseen vuonna 2019

Koko työeläkejärjestelmässä kerättiin lakisääteisiä eläkemaksuja, valtion ja Työllisyysrahaston osuudet mukaan lukien, yhteensä 27,6 miljardia euroa ja maksettiin eläke-etuuksia 29,0 miljardia euroa. Valtaosa työeläkelaitosten tilastovuoden aikana koostamista eläkemaksuista kului samanhetkisten eläke-etuuksien kustantamiseen. Myöhemmin maksettavia eläkkeitä varten rahastoiitiin 2,7 miljardia euroa eri eläkelakien rahastointiperiaatteiden mukaan. Vuoden lopussa työeläkevaroja oli kaikkiaan 218,0 miljardia euroa, joka oli 11 prosenttia, eli melkein 22 miljardia euroa, edellisvuotta enemmän. Eläkemeno kasvoi yli miljardi euroa eli noin neljä prosenttia.

Kuviossa 1 on esitetty yksinkertaistettuna työeläkkeisiin liittyvät rahavirrat vuodelta 2019. Eri eläkelakien mukaiset tarkemmat tilastoluvut on eritelty liitteen taulukoissa 1.1–1.3. Tilastoluvut löytyvät myös Eläketurvakeskuksen tilastotietokannan rahoituksen tilastoja taulukoista Rahavirrat ja Tilinpäätöslukuja.

Kuvio 1.

Työeläkemaksut ja maksetut työeläkkeet vuonna 2019 sekä eläkevarat 31.12.2019, miljardia euroa.

Työeläkevarojen kokonaismäärän kasvu johtui poikkeuksellisen hyvistä sijoitustuotoista, jotka olivat myös osin korjausliikettä vuoden 2018 lopun negatiivisiin tuottolukuihin. Varoja purkautui kuitenkin rahastoista edelleen nopeaan tahtiin eläkkeitä maksettaessa. Aiemmin rahastoiduista työeläkevaroista käytettiin 4,6 miljardia euroa tarkasteluvouden eläkkeisiin.

Työeläkelaitoksia oli tilastovuoden lopun vuodenvaihteessa kaikkiaan 28 ja niissä vakuutettujen palkkasumma ja työtulo yhteensä 92,3 miljardia euroa. Työeläkevakuutusyhtiöitä oli neljä. Eläkesäätiöitä oli toiminnassa 12, eläkekassoja kuusi sekä lisäksi Merimieseläkekassa ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Työeläkeyhtiöt Veritas ja Pensions-Ålandia fuusioituivat vuoden 2019 alussa ja yksi eläkesäätiö luovutti lakisääteisen vakuustoimintansa työeläkeyhtiölle 31.12.2019. Palkkoja ja työtuloja yksityisalojen eläkelaitoksissa vakuutetuille kertyi 67,3 miljardia euroa. Kevan ja muiden julkisten alojen vakuutettujen palkkasumma oli yhteensä 25,0 miljardia euroa.

Kaikkien työeläkevakuutettujen yhteenlaskettu palkkasumma kasvoi noin neljä prosenttia ja kokonaismaksutulo 1,1 miljardia euroa. Yksityisalojen työeläkkeisiin käytettiin yhteensä 18,4 miljardia euroa ja julkisalojen 10,6 miljardia euroa. Lakisääteinen työeläkemeno oli suuruudeltaan melkein kolmasosa vakuutettujen yhteenlasketusta palkkasummasta ja runsas kymmenesosa Suomen bruttokansantuotteesta. Työeläkelaitosten toimintaan liittyvät kulut olivat noin puoli miljardia euroa.

Sosiaali- ja terveysministeriön sekä valtionvarainministeriön asettama työryhmä katsoi [selvityksessään](#) kunnallisen ja yksityisen eläkejärjestelmän yhdistämisen edellytyksistä helmikuussa 2019, että eläkejärjestelmien yhdistäminen olisi mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Tästä alkoi eläkejärjestelmien yhdistämiseen tähtäävä selvitys- ja lainvalmistelutyö.

Eläketurvakeskus julkaisi vuonna 2019 uusia tietokokonaisuuksia työeläkkeiden rahoitukseen liittyen. Käsikirja [Työeläkevarat ja eläkkeiden rahoitus](#) sai myös jatko-osan [Sijoitustoiminta Suomen työeläkejärjestelmässä](#) vuonna 2020. Verkkopalveluna julkaistiin [kansainvälinen vertailu eläkevarojen sijoitustuotoista](#).

Työeläkevarat

Työeläkevarojen yhteismäärä 218 miljardia euroa oli 91 prosenttia Suomen bruttokansantuotteesta. Tästä määrästä 216 miljardia oli varsinaista sijoitusomaisuutta. Liki puolet varoista oli osaketyyppisiä sijoituksia, kun taas kiinteistösijoituksia ja vaihtoehtoisia sijoituksia oli noin 10 prosenttia kumpaakin lajia ja reilu kolmannes oli korkosijoituksia. Osaketyyppisten sijoitusten osuus kasvoi edellisvuodesta liki neljä prosenttiyksikköä näiden tuottaessa nimellisesti 18 prosenttia. Koko vuoden nimellinen, keskimääräinen tuotto työeläkevaroilta käyvin arvoin oli 12,5 prosenttia

Pitemmän aikavälin eli vuosien 1998–2019 keskimääräinen työeläkevaroilta saatu tuotto oli 5,7 prosenttia, kuten myös viimeisimmän viiden vuoden 2015–2019 ajalta. Yksittäisten vuosien, etenkin osakesijoitusten, tuotot voivat vaihdella tuntuvasti, jopa kymmeniä prosenttiyksiköitä, kuten vuosina 2018–2019.

Entistä suurempi osuus eläkevarojen tuotoista saadaan nykyisin ulkomaisista sijoituskohteista. Kaikista työeläkesijoituksista yli puolet, joukkovelkakirjoista yli 60 prosenttia ja osakesijoituksista jopa 70 prosenttia, oli sijoitettu euroalueen ulkopuolelle. Suomessa kaikista työeläkesijoituksista oli neljännes eli 50,3 miljardia euroa, josta osakesijoituksia oli 19,7 miljardia euroa ja joukkovelkakirjoja 3,4 miljardia euroa. Työeläkevaroitusta ja niihin liittyvästä sijoitustoiminnasta kerrotaan tarkemmin kohdassa 9.

Työeläkelaitosten vakavaraisuustilanne vahvistui edelleen tilastovuonna ja vuoden lopussa yksityisalojen työeläkelaitosten vakavaraisuusaste oli 128,5 prosenttia. Eläkevakuutusyhtiöillä vastaava luku oli 127,7, eläkekassoilla 138,2 ja eläkesäätiöillä korkein 140,1. Merimieseläkekassan vakavaraisuusaste oli 176,0 prosenttia. Vakavaraisuusaste kuvaa vakuuttajan riskinkantokykyä ja sitä on kuvattu tarkemmin kohdassa 9.1.

Työeläkemaksut

Työeläkemaksun tasosta sovitaan ennakkoon useaksi vuodeksi eteenpäin työmarkkinoiden keskusjärjestöjen välisissä neuvotteluissa. Sosiaali- ja terveysministeriön vuodelle 2019 vahvistama, keskimäärin perittävä Työeläkemaksu oli 24,4 prosenttia palkoista, mikä oli sama kuin vuonna 2018 peritty maksu. Työnantajan maksuosuus oli keskimäärin 17,35 prosenttia palkasta ja työntekijän 7,05 prosenttia.

Työntekijän työeläkevakuutusmaksu oli 6,75 prosenttia palkoista alle 53-vuotiailla sekä yli 62-vuotiailla ja 8,25 prosenttia palkoista 53–62-vuotiailla. Edellä mainittu korkeampi maksuprosentti johtui eläkeuudistuksessa sovitusta väliaikaisesta siirtymäajasta (2017–2025), jolloin tälle ikäryhmälle karttuu myös eläkettä paremman karttumisprosentin mukaan.

Toteutunut, eläkelaitoksilta keskimäärin peritty Työeläkemaksu ja siihen liittyvät tarkemmat laskelmat on esitetty Eläketurvakeskuksen julkaisussa [Yritysten työeläkemaksut](#). Vahvistetut lakikohtaiset, keskimääräiset maksuprosentit ovat taulukossa 1 ja niiden määrätymisperusteita on kuvattu tarkemmin kohdassa 2. Maksuprosenttien yksityiskohtaisempi jaottelu työnantajan ja työntekijän osuuksiin on esitetty liitetaulukossa 3.

Taulukko 1.

Keskimmääiset työeläkemaksut vuonna 2019.

Palkansaajat	Maksukertymä % työtulosta	Työnantajan maksuosuus %	Työntekijän maksuosuus %	
			Perusmaksu	Korotettu maksu
TyEL	24,4	17,35	6,75	8,25
MEL	20,0	12,80	6,75	8,25
JuEL kunta-ala ¹	28,29	21,11	6,75	8,25
JuEL valtio	24,4	17,10	6,75	8,25
JuEL kirkko ²	28,97	21,64	6,75	8,25

Yrittäjät	Maksukertymä % työtulosta	Perusmaksu	Korotettu maksu
YEL ³	23,2	24,1	25,6
MYEL ⁴	13,9/13,4	24,1	25,6

Lähde: [Työeläkelakipalvelu](#) (24.8.2020).

- 1) Maksu sisältää palkka- ja eläkemenoperusteiset maksuosat.
- 2) Lisäksi eläkerahastomaksu, joka oli 5 % vuoden 2017 kirkollisverosta.
- 3) Maksukertymä-sarakkeessa on keskimääräinen YEL-maksuprosentti. Perusmaksu ja korotettu maksu ovat yrittäjille vahvistettuja YEL-maksuprosentteja ilman aloittavien yrittäjien maksualueita.
- 4) Maksukertymä-sarakkeessa ensimmäinen luku on maatalousyrittäjien keskimääräinen maksuprosentti ja toinen on apurahansaajien keskimääräinen maksuprosentti. Perusmaksu ja korotettu maksu ovat vahvistettuja MYEL-perusprosentteja.

TyEL-maksuprosentti oli 24,4 vuosina 2017–2019 ja maksutaso sovittiin samaksi myös vuosille 2020 ja 2021 työmarkkinoiden keskusjärjestöjen keväällä 2016 neuvottelussa kilpailukykysojimuksessa. Lisäksi päätettiin, että aiemmasta maksunkorotustavasta poiketen työntekijöiden maksua korotetaan ja työnantajien maksua alennetaan portaittain samalla määrällä siten, että työntekijän maksun korotus ja työnantajan maksun alennus ovat yhteensä 1,20 prosenttiyksikköä vuosina 2017–2020. Vuonna 2021 maksut säilyisivät vuoden 2020 tasolla. Sen jälkeen TyEL-maksun muutokset jakautuisivat puoliksi työnantajan ja työntekijän maksuun. Työntekijän maksuosuuden muutos koskisi sekä yksityis- että julkisalojen työntekijöitä. Sovittuun maksukehitykseen tuli kuitenkin koronakriisistä johtuva muutos keväällä 2020, jolloin vuoden 2020 työnantajan maksuosuutta alennettiin.

Vuoden 2019 alusta käyttöön otettu kansallinen sähköinen tietokanta Tulorekisteri muutti työeläkemaksujen toimeenpanoa. Tämän myötä sekä yksityisten että julkisten alojen maksun rakenteeseen tuli joitakin muutoksia, joita kuvaillaan tarkemmin luvuissa 3 ja 5–7.

1 Vakuuttamisvelvollisuus ja työeläketurva

Yksityisalojen työnantajilla on lakisääteinen velvollisuus järjestää työntekijöilleen työeläketurvaa vakuuttamalla heidät valitsemassaan työeläkelaitoksessa eläkemaksujen ja eläkkeiden maksamista varten. Työntekijät vakuutetaan 17 ja 68 ikävuoden välillä alkaen alaikärajan täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Vakuuttamisvelvollisuus päättyy sen kalenterikuukauden loppuun, jolloin yläikäikäraja täyttyy. Yläikäikäraja on vuonna 1957 tai sitä ennen syntyneillä 68 vuotta ja se alkaa nousta vuodesta 2026 lähtien. Vuonna 1958–61 syntyneillä raja on 69 vuotta ja sitä nuoremmilla 70 vuotta.

Työnantaja voi järjestää työntekijöilleen eläkevakuutuksen TyEL-toiminnan osalta joko työeläkevakuutusyhtiössä, eläkekassassa tai eläkesäätiössä. Työnantajan valitsema eläkelaitostyyppi ei vaikuta vakuuttamisvelvollisuuteen tai työeläketurvan tasoon. MEL:n mukainen työskentely vakuutetaan Merimieseläkekassassa.

Kevan jäsenyhteisöt eivät vakuuta työntekijöitään, vaan oikeus eläketurvaan syntyy jäsenyhteisöön kuulumisen myötä. Valtion palveluksessa olevat pääsevät myös eläketurvan piiriin ilman työnantajan vakuuttamisvelvollisuutta.

Evankelis-luterilaisen kirkon palveluksessa olevat ovat kirkon eläketurvan piirissä. Ortodoksisen kirkon työntekijät ovat työtehtävästä ja työsuhteen alkamisvuodesta riippuen vakuutettuina joko TyEL:n, valtion eläketurvan tai ortodoksisesta kirkosta annetun lain mukaan. Suomen Pankin työntekijöiden eläketurva noudattaa soveltuvin osin valtion työntekijöiden eläketurvaa. Ahvenanmaan maakuntahallitukseen ennen vuotta 2008 palkattuun henkilöstöön sovelletaan omaa eläkesääntöä ja sen jälkeen palkattuihin TyEL:iä. Kelan palveluksessa olevien työeläketurvaa koskevat nykyisin JuEL:n säännökset.

Työeläke määräytyy vuosiansioiden ja eläkkeen karttumisprosentin mukaan kaikista vakuutetuista työansioista vakuuttamisvelvollisuuden yläikäikärajaan asti. Eläkettä karttuu myös ansiosidonnaisilta sosiaalietuusajoilta, kotihoidontuen ajalta ja suoritetusta tutkinnosta. Työeläkejärjestelmän etuudet ovat vanhuuseläke ja osittainen varhennettu vanhuuseläke, työkyvyttömyyseläke, työuraeläke, kuntoutusetuudet ja perhe-eläke sekä osa-aikaeläke. Uusia osa-aikaeläkkeitä ei ole myönnetty enää vuodesta 2017 lähtien. Ensimmäinen työuraeläke alkoi maaliskuussa 2018.

Työnantajan järjestämän rekisteröidyn TEL-lisäeläketurvan vakuuttaminen on päättynyt. Jäljellä olevien eläkkeiden ja etuuksien kustantamiseen osallistuvat TyEL:n ja MEL:n mukaista eläketurvaa vakuuttaneet eläkelaitokset.

Yrittäjät ja maatalousyrittäjät vastaavat omien eläkevakuutuksiensa ottamisesta. Heille karttuu ja maksetaan vastaavia eläkkeitä kuin työntekijöille. Vakuuttamisvelvollisuus alkaa 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta ja päättyy viimeistään kuten työntekijöillä. Yrittäjät vakuuttavat eläketurvansa joko eläkevakuutusyhtiössä tai YEL-toimintaa harjoittavassa eläkekassassa. Maatalousyrittäjien eläkelaitos hoitaa maatalousyrittäjien ja apurahansaajien eläkkeiden vakuuttamista.

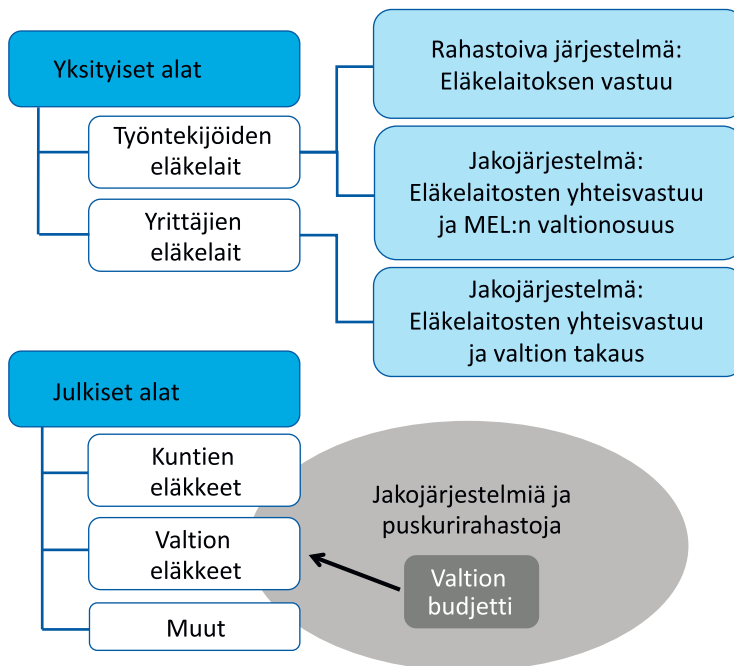
2 Työeläkkeiden rahoituksen pääperiaatteet ja eläkemaksut vuonna 2019

Yksityisalojen palkansaajien eläkkeet kustannetaan osittain rahastoivalla tekniikalla eli niihin käytetään jatkuvasti sekä työeläkemaksuja että pitkän ajan kuluessa kerättyjä rahastoja ja niille saatuja tuottoja. Merimieseläkkeiden kustannuksiin osallistuu lisäksi valtio maksamalla osan eläkemenosta. Yrittäjien ja maatalousyrittäjien eläkkeet rahoitetaan jakojärjestelmillä eli kyseisen vuoden YEL- ja MYEL-maksuilla sekä valtionosuuksilla. Valtio maksaa yrittäjäeläkkeiden kustannuksista osuudet, joihin YEL- ja MYEL-vaikutusmaksut eivät riitä.

Julkisalojen työeläkkeitä varten on kerätty lakikohtaisia puskurirahastoja. Eläkkeet maksetaan jakojärjestelmillä, mutta nykyisin myös rahastojen tuotoilla. Valtiolla rahastoja on kerrytetty 1990-luvun alusta ja kunnilla pari vuotta kauemmin. Kirkon eläkejärjestelmässä rahastointi aloitettiin vuonna 1991. Kelan henkilöstön työeläketurva rahoitetaan Kelan eläkevastuurahastosta, jota kartutetaan perityillä eläkemaksuilla ja varoille saaduilla tuotoilla. Kuvio 2 havainnollistaa yksityisten ja julkisten alojen eläkkeiden rahoitusperiaatteita.

Kuvio 2.

Työeläkkeiden rahoituksen pääperiaatteet.

Palkattomilta etuusajoilta karttuneiden eläkeosien kustannuksiin osallistuvat kaikki eläkelaitokset. Lisäksi eläkelaitosten maksamat työeläkkeisiin liittyvät etuudet opiske-luajoilta ja alle kolmevuotiaiden lasten hoitamisen ajoilta korvaa valtio. Työttömyys- ja

vuorottelukorvausten sekä aikuiskoulutustukien perusteella karttuvan eläketurvan kustantaa Työllisyysrahasto (ennen vuotta 2019 Työttömyysvakuutusrahasto).

Yksityisalojen työeläkemaksut ja varat kerätään työntekijän vakuuttaneeseen eläkelaitokseen. Aikanaan maksettavan eläkkeen niin sanottu rahastoitu osuus voi olla useamman työeläkelaitoksen vastuulla. Viimeinen eläkelaitos maksaa eläkkeen, mutta perii siihen mahdollisesti sisältyvät muiden eläkelaitosten vastuulla olevat eläkeosat Eläketurvakeskuksen hoitamalla kustannustenjakoselvittelyllä. Tätä tekniikkaa ja siihen liittyvää rahaliikennettä selostetaan tarkemmin Eläketurvakeskuksen [verkkosivuilla](#) ja julkaisuissa, jotka käsittelevät työeläkkeiden kustannustenjakoa.

Työnantajien ja työntekijöiden maksamat eläkemaksuosuudet perustuvat kunkin työntekijän saamiin työansioihin. Työnantaja maksaa pääosan maksusta. Työntekijän eläkemaksu on 53–62-vuotiailla tilapäisesti 1,5 prosenttiyksikköä muita korkeampi heidän vuosien 2017–2025 paremman eläkekarttumansa takia.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa vuosittain työeläkevakuutusyhtiöiden hakemuksesta TyEL-maksujen perusteet, jotka määrittelevät maksujen eri osat. Vakuutusmaksuosia on kuvattu tarkemmin kohdassa 3.2 ja liitteen taulukossa 2. Maksutasoon liittyvät perusteet valmistellaan Työeläkevakuuttajat TELA:n asettamissa työryhmissä työeläkevakuutusyhtiöiden ja Eläketurvakeskuksen tuottamien tilastotietojen ja laskelmien perusteella. Maksutasoa käsitellään myös työmarkkinoiden keskusjärjestöjen eläkeneuvotteluryhmässä. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa lisäksi YEL- ja MYEL-maksujen perusteet. Yrittäjien ja maatalousyrittäjien vakuutusmaksuprosentit ovat sidoksissa keskimääräiseen TyEL-maksuun. Yrittäjämaksuista kerrotaan tarkemmin kohdassa 8. Muiden eläkelakien mukaisia maksuja kuvataan kohdissa 4–7.

Julkisalojen työnantajien eläkemaksuista säädetään Kevan jäsenyhteisöjen osalta Kevasta annetussa laissa, valtion osalta valtion eläketurvan rahoituksesta annetun laissa, evankelis-luterilaisen kirkon osalta evankelis-luterilaisen kirkon eläketurvan rahoituksesta annetussa laissa sekä Kansaneläkelaitoksen osalta Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 13 §:ssä.

Kunta-alojen eläkkeiden rahoituksesta vastaavat Kevan jäsenyhteisöt yhteisvastuullisesti. Eläkemaksua maksavat sekä työnantajat että työntekijät. Maksua on pyritty säätelämään siten, että se on vastannut tasoltaan TyEL-maksua lukuun ottamatta eläkemenoperusteista maksun osaa, josta kerrotaan tarkemmin kohdassa 5. Kunta-alojen eläkemaksujen suuruuden päättää Kevan valtuuskunta.

Keva kerää myös valtion eläkemaksut Valtion Eläkerahaston tilille, josta siirretään varoja valtion talousarvioon eläkkeiden maksamista varten. Siirtomäärä on 40 prosenttia valtion eläkemenosta. Maksuprosentit vahvistaa valtiovarainministeriö.

Keva hoitaa myös Kelan henkilöstön eläkeasiat ja evankelis-luterilaisen kirkon eläketointiaan liittyvät tehtävät. Kirkon eläkemaksujen perusteet vahvistaa kirkolliskokous. Ortodoksisen kirkon työntekijöiden eläkeasioiden toimeenpanosta vastaa laista riippuen työeläkeyhtiö, Keva tai ortodoksisen kirkon keskusrahasto. Ahvenanmaan maakunnan hallituksen työntekijöiden ja viranhaltijoiden eläketurvasta vastaa maakuntahallituksen finanssiosasto. Suomen Pankin eläkeasioita hoitaa Mandatum Life Palvelut Oy.

3 TyEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus

Työeläkevakuutusyhtiössä työntekijänsä vakuuttanut työnantaja maksaa eläkeyhtiölle vakuutusmaksuna tietyn prosenttiosuuden kunkin työntekijän vakuutetuista työansioista. TyEL-maksun taso päätetään ennakkoon syksyllä ennen kalenterivuotta, johon maksut kohdistuvat. Kunkin vakuuttajan lopullinen maksukertymä perustuu kyseisen vuoden toteutuneeseen palkkasummaan, joten maksuista saattaa kertyä yhtiölle yli- tai alijäämää. Se siirretään tietysin säännöin tulevien eläkkeiden rahoittamista varten varattuihin puskurirahastoihin, joita ovat jakojärjestelmäosaa tasaava tasausvastuu ja niin sanottu vakavaraisuuspääoma, jota kuvataan tarkemmin kohdassa 9.1.

TyEL-yhtiön vakuutusmaksu mitoitetaan siten, että se kattaa sijoitusten tuoton kanssa kyseisen vuoden aikana rahastoitavan eläkevastuun, yhteisesti kustannettavan tasauseläkemenon, hoitokulut ja saamatta jääneistä vakuutusmaksuista syntyvät tappiot. Tasauseläkemenon on eläkelaitosten jakojärjestelmällä kustantama eläkemenon. Sen muutoksia tasataan edellä mainitulla tasausvastuulla, jonka suuruus määräytyy eläkelaitosten laskuperusteiden mukaan.

Työnantajille voidaan antaa maksun alennuksina asiakashyvitystä sijoitustoiminnan tuotoista ja hoitokulujen ylijäämästä, jos eläkelaitosten vakavaraisuus sen sallii. TyEL-maksun eri osista on kerrottu tarkemmin kohdassa 3.2. Maksuprosentit vuosilta 2017–2019 on esitetty liitteen taulukossa 3.

Eläkekassassa tai eläkesäätiössä työntekijöilleen eläkevakuutuksen järjestänyt työnantaja maksaa vakuutus- tai kannatusmaksua määrän, joka riittää yhdessä eläkelaitoksen tuottojen kanssa sen vastuuelan muutokseen, eläkkeiden maksamiseen ja eläkelaitoksen muiden kulujen peittämiseen. Maksu joustaa eläkelaitoksen vakavaraisuudesta riippuen ja sitä voi myös muuttaa kesken vuotta. Työntekijät maksavat aina sosiaali- ja terveysministeriön vahvistaman työntekijän maksuosuuden.

Tarkempia tilastotietoja yritysten maksamista TyEL:n mukaisista vakuutusmaksuista esitetään vuosittain julkaistavassa Eläketurvakeskuksen tilastossa Yritysten työeläkemaksut. Sen sisältämät lopulliset vakuutusmaksutiedot on luokiteltu yritysten koon ja toimialan mukaan. Julkaisussa on esitetty muun muassa kaikissa eläkelaitoksissa vakuutettujen työnantajien keskimääräinen lopullinen vakuutusmaksuprosentti ja erikseen työeläkeyhtiöiden, eläkesäätiöiden ja eläkekassojen tiedoista lasketut keskimääräiset toteutuneet TyEL-vakuutusmaksuprosentit.

3.1 Eläkekohtainen rahoitustekniikka

Vanhuuseläkkeitä varten rahastoidaan 0,4 prosentin vuotuista eläkekarttumaa vastaava määrä vakuutettujen ansiotuloista. Lisäksi rahastoituja eläkeosia täydennetään tiettyin ehdoin sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamilla korotuskertoimilla, jotka on esitetty [Työeläkelakipalvelussa](#). Täydennykset kohdistetaan tällä hetkellä 55 vuotta täyt-

täneille. Rahastoimattoman osan eläkkeistä eläkelaitokset kustantavat aikanaan yhteisesti vakuutusmaksun tasausosalla. Maksetuista TyEL- ja MEL-vanhuuseläkkeistä on rahastoitu ennakkoon noin viidennes.

Työkyvyttömyyseläkkeitä eläkelaitokset eivät rahastoi vanhuuseläkkeiden tapaan vuosittaisella ennakkorahastoinnilla. Vasta kunkin eläkkeen alkaessa eläkelaitos varaa vakuutusmatemaattisin periaattein lasketun erän alkavan eläkkeen maksamista varten. Maksussa olleista TyEL- ja MEL-työkyvyttömyyseläkkeistä on rahastoitu hieman yli puolet.

Osittaiset varhennetut vanhuuseläkkeet ja osa-aika- sekä **perhe-eläkkeet** eläkelaitokset kustantavat yhteisesti jakojärjestelmällä. Sillä kustannetaan myös kaikkien eläkkeiden indeksitarkistuksista aiheutuvat menot ja palkattomilta päiväraha-ajoilta karttuneiden eläkeosien kustannukset.

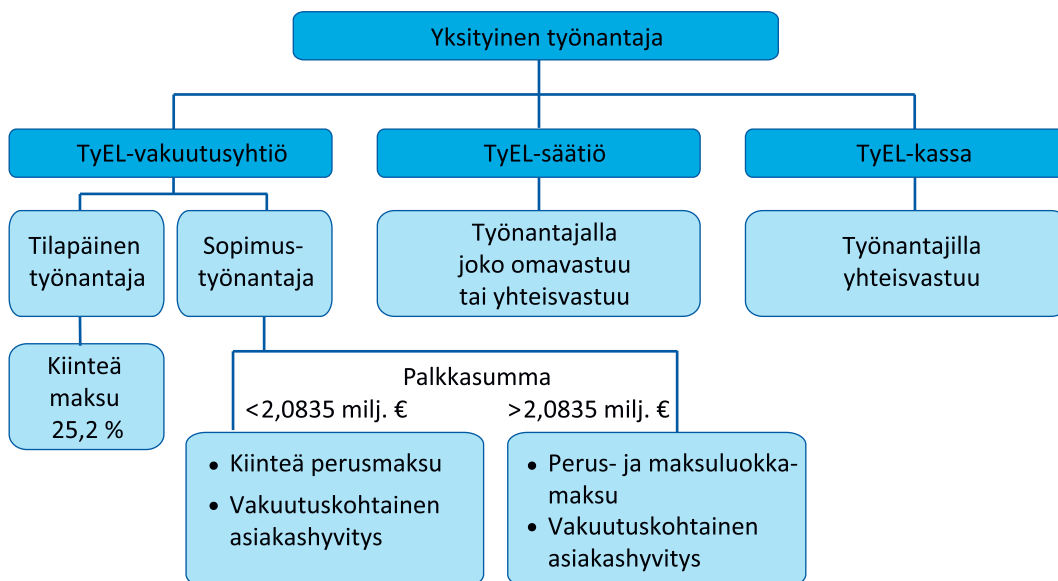
Eläkelajikohtaisista rahoitusperiaatteista kerrotaan yksityiskohtaisemmin Eläketurvakeskuksen julkaisemassa [Työeläkkeiden kustannustenjako](#) -käsikirjassa.

3.2 TyEL-vakuutusmaksu ja sen osat

TyEL-maksujen maksuteknikka ja maksuprosentit vaihtelevat eläkelaitostyyppin ja työnantajan koon mukaan. Yksityisalojen työnantajan on järjestettävä työntekijöilleen eläketurvaa TyEL-vakuutuksella joko työeläkeyhtiössä, eläkekassassa tai eläkesäätiössä. Työnantaja voi olla joko sopimustyönantaja tai tilapäinen työnantaja riippuen työntekijöiden työsuhteiden vakituisuudesta ja palkkojen määrästä. Kuviossa 3 on esitetty TyEL-maksuvaihtoehtoja eri tapauksissa.

Kuvio 3.

TyEL-maksu eläkelaitostyypeittäin vuonna 2019.

TyEL-eläkevakuutusyhtiöiden vakuutusmaksu koostuu rahastoivan järjestelmän ja jakojärjestelmän mukaisista osista. Maksuun sisältyvillä, rahastoihin siirrettävillä **vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkeosilla** kustannetaan näiden eläkelajien rahastoiduista osista syntyvä eläkevastuu. Edellä mainittujen eläkkeiden yhteisesti kustannettavat osat kustannetaan jakojärjestelmän mukaisella tasausosalla. Tasausmaksu myös tasaa maksun siten, ettei maksu perustapauksessa riipu työntekijän iästä tai sukupuolesta. Ikäriippuvia elementtejä ovat 53–62-vuotiaiden määräaikaisesti korkeampi työntekijän maksu ja vastaavasti matalampi työnantajan maksu sekä suurtyönantajien mahdollinen maksuluokkavaikutus.

Muita maksuosia ovat **hoitokustannusosa, maksutappio-osa ja lakisääteisten maksujen osa**. Viimeksi mainitulla kustannetaan TyEL 180 §:ssä tarkoitettujen Eläketurvakeskuksen kustannukset, Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 16 §:ssä tarkoitettu oikeushallintomaksu sekä Finanssivalvontaa koskevan lain 5 §:n mukainen maksu.

TyEL:n mukaista keskimääräistä kokonaismaksua alentaa **hyvitysosa**, joka määräytyy työnantajakohtaisesti muun muassa eläkelaitoksen sijoitustoiminnan tuottojen ja liikekulusäästöjen perusteella. Työeläkeyhtiö voi jakaa asiakashyvityksiä laskuperusteiden mukaan yhtiön vakavaraisuuspääomaan kertyneistä sijoitustuotoista ja hoitokustannusylijämmästä, jos yhtiön vakavaraisuus sen sallii. Jos vakavaraisuuspääoma alittaa niin sanotun vakavaraisuusrajan, yhtiö ei saa jakaa asiakashyvityksiä (ks. kohta 9.1). Asiakashyvitykset ovat sijoitustuottojen ohella työeläkeyhtiöiden mahdollisia kilpailukeinoja.

Vanhuuseläkeosan suuruuteen vaikuttavat työntekijän ikä ja sukupuoli. Maksulla kerättyjä varoja käytetään aikanaan eläkkeiden vanhuuseläkeosien maksamiseen varoille saatu tuotto ja muut vakuutustekniset tekijät huomioon ottaen.

Työkyvyttömyyseläkeosaan vaikuttavat muun muassa työnantajan koko ja toteutuneet työkyvyttömyystapaukset. Vuonna 2019 pienet sopimustyönantajat, joilla työntekijöiden kahden vuoden takaiset (2017) ansiot olivat alle 2 083 500 euroa, maksoivat vakuutettujen palkkoihin suhteutettua perusprosentin mukaista työeläkemaksua. Kun palkkasumma ylitti edellä mainitun eurorajan, sopimustyönantajat maksoivat osittain, ja 33 336 000 euron rajan ylittyessä täysin kunkin yrityksen työkyvyttömyysriskistä riippuvaa, niin sanottua maksuluokkamallin mukaista työkyvyttömyyseläkemaksua.

Työnantajan maksuluokka perustui työnantajalle laskettuun riskisuhteeseen, joka oli uusien myönnettyjen työkyvyttömyyseläkkeiden rahastoidun eläkemenon suhde TyEL:n keskimääräisen riskin mukaiseen teoreettiseen työkyvyttömyyseläkemenoon. Maksuluokka määräytyi kahden viimeisen vuoden toteutuneiden riskisuhteiden keskiarvon perusteella. Taulukossa 2 on esitetty käytössä olleet, sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamat maksuluokkien riskisuhteiden keskiarvot ja maksuluokkakertoimet vuonna 2019. Maksuluokan vaikutus joko korottaa tai alentaa työeläkemaksua erityisesti korkean työkyvyttömyysriskin ikäluokissa.

Taulukko 2.

Suurtyönantajien työkyvyttömyyseläkemaksuihin liittyvät maksuluokat TyEL-yhtiöissä vuonna 2019.

Maksuluokka	Maksuluokkien riskisuhderajat	Maksuluokkakerroin	Maksuluokan keskimäär. maksu, % palkasta
11	vähintään 5	5,50	4,95
10	4,00–4,99	4,50	4,05
9	3,00–3,99	3,50	3,15
8	2,50–2,99	2,75	2,475
7	2,00–2,49	2,25	2,025
6	1,50–1,99	1,75	1,575
5	1,20–1,49	1,35	1,215
4	0,80–1,19	1,00	0,9
3	0,50–0,79	0,65	0,585
2	0,20–0,49	0,35	0,315
1	alle 0,20	0,10	0,09

Vakuutusmaksuun sisältyvä, maksuluokan perusteella määräytyvä työkyvyttömyyseläkeosa lasketaan kertomalla perusmaksu taulukossa esitetyllä maksuluokkakertoimella. Maksuluokka 4 on perusluokka, jossa maksuluokkakerroin on 1 ja maksu vastaa TyEL:n keskimääräistä työkyvyttömyyseläkemaksua.

Tilapäiset työnantajat maksoivat kiinteää maksua eli 25,2 prosenttia palkasta. Siihen eivät vaikuttaneet asiakashyvitykset. Tilapäiseksi työnantajaksi luokitellaan työnantaja, jolla ei ole yhtään vakinaista työntekijää palveluksessaan, ja vakuutettujen palkat ovat alle tietyn rajamäärän (vuonna 2019 kuuden kuukauden palkkasumma alle 8 502 euroa).

Vuoden 2019 alusta työeläkemaksujen toimeenpano muuttui kansallisen tulorekisterin käyttöönoton myötä. Arviomaksukäytännöstä luovuttiin ja kunkin palkkailmoituksen mukaan määrättävästä työeläkemaksusta tuli heti lopullinen. Työeläkevakuutusmaksu erääntyy maksettavaksi vakuutusnantajan ilmoittamana eräpäivänä. Jos työeläkevakuutusmaksu erääntyy maksettavaksi palkanmaksukuukautta seuraavan kuukauden viimeisen päivän jälkeen, vakuutusnantaja lisää siihen vakuutusmaksukoron tuosta päivästä alkaen. Aiemmin maksettaviin eläkemaksuihin ei kuitenkaan hyvitetä korkoa. Ennen tulorekisterin käyttöönottoa päivämäärää 1.7. aikaisemmin erääntyviä maksuja hyvitettiin vakuutusmaksukorolla ja sen jälkeen erääntyviin maksuihin lisättiin koron osuus. Sosiaali- ja terveysministeriön puolivuositin (1.1. ja 1.7.) vahvistama vakuutusmaksukorko on vähintään kaksi prosenttia ja perustui Garantiassa noteerattuun TyEL:n 12 kuukauden viitekorkoon.

Eläkesäätiöt ja eläkekassat kustantavat rahastoidusta työeläkemenosta syntyvän eläkevastuunsa ja osallistuvat yhteisesti kustannettavan TyEL- ja MEL-eläkemenon maksamiseen. Eläkesäätiöissä voi olla käytössä joko työnantajien kesken tasaava kirjanpito tai työnantajakohtainen kirjanpito. Tasaavassa kirjanpidossa työnantajat vastaavat yhdessä kyseisen säätiön eläkemenosta, kun taas työnantajakohtaisessa kirjanpidossa kukin työnantaja vastaa omasta eläkemenostaan. Eläkekassaan kuuluvat työnantajat vastaavat yhdessä eläkemenostaan.

3.3 Vastuovelka/Eläkevastuu

TyEL- ja MEL-eläkelaitoksille syntyy vastuovelkaa yksilökohtaisesti rahastoiduista vakuutusmaksuosista. Vastuovelka on eläkekohtaista velkaa eläkkeensaajille, vaikka sitä ei kerätä yksilöllisille eläketileille. Jakojärjestelmän periaatteilla kustannettaviin eläkkeisiin tai eläkeosiin varaudutaan TyEL:ssa ja MEL:ssa tasausmaksulla ja tasausvastuulla.

Vastuovelka koostuu maksussa olevia ja tulevia eläkkeitä varten varatuista eristä ja puskurirahastoista. Kunkin eläkelaitoksen velka lasketaan tiettyjen vakuutusmatemaattisten periaatteiden mukaan. Eläkelaitokset kattavat vastuuelkansa sijoitusomaisuudellaan kulloinkin voimassa olevien säännösten mukaan.

Työeläkevakuutusyhtiöiden ja Merimieseläkekassan vastuuelat määräytyvät muun muassa vastaisten vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeiden vastuista sekä alkaneiden vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeiden vastuista. Sijoitusriskejä puskuroivat työeläkeyhtiöiden vastuuelkaan sisältyvät osittamattomasta lisävakuutusvastuusta muodostunut vastuu sekä työeläkelaitosten yhteinen puskurirahasto, osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu. Siihen liittyvästä tasausmenettelystä on kerrottu tarkemmin kohdassa 9.2.

Eläkekassojen vastuuelka ja eläkesäätiöiden vastuuelkaa vastaava eläkevastuu muodostuvat pääosin samoin kuin yhtiöillä ja niillä on oltava myös riskien tasaamista varten laissa (315/2015) määriteltyä vakavaraisuuspääomaa.

Työeläkelaitosten on sijoitettava vastuuelan katteena olevat varat monipuolisesti, tuottavasti ja turvaavasti. Sijoitustoiminnasta ja sijoitusten tuottovaatimuksista sekä rahastoonsiirtovelvoitteesta kerrotaan tarkemmin kohdassa 9.

4 MEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus

Merimieseläkelain mukainen eläketurva vastaa pääosin TyEL:n mukaista eläketurvaa. Merenkulkijoiden muita vakuutettuja paremmista karttumisprosentteista ja joustavista, eläkeikää alemmista eläkejärjestelyistä ollaan luopumassa liukuvasti siten, että vuoden 2024 jälkeen MEL:n mukainen eläketurva karttuu muiden yksityisten alojen tapaan. TyEL:a parempi turva kustannetaan kyseiseen ajankohtaan saakka Merimieseläkekassan varoilla ja valtion osuuksilla.

MEL-vakuutusmaksut määräytyvät sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien Merimieseläkekassan maksuperusteiden mukaan. Työntekijöiden eläkemaksu on laskenut muiden alojen tasolle ja työnantajien maksu on vastaavasti noussut. Ennen vuotta 2016 sekä työntekijät että työnantajat maksoivat Merimieseläkekassalle saman suuruisen eläkevakuutusmaksun.

Valtio osallistuu merimieseläkkeiden kustannuksiin maksamalla Merimieseläkekassalle sille arvioidun osuuden kunkin vuoden MEL:n mukaisesta eläkemenosta. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa merimieseläkelain 152 §:ssä tarkoitetun valtion osuuden lopullisen määrän. Arvioidun ennakon ja vahvistetun valtion osuuden lopullisen määrän erotus otetaan huomioon osuuden vahvistamista seuraavan ennakkoerän maksamisen yhteydessä.

Vuosina 2016–2020 valtio maksaa Merimieseläkekassalle aiemman 33,3 prosentin sijaan 31 prosenttia MEL-eläkkeistä aiheutuvasta menosta ja vuodesta 2021 lähtien 29 prosenttia siitä.

Vuosien 2017–2019 maksuprosentit on esitetty liitteen taulukossa 3.

5 Kunta-alan JuEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus

Kevan jäsenyhteisöjen piirissä ansaittujen JuEL-eläkkeiden rahoitus perustuu jäsenyhteisöiltä vuosittain perittäviin maksuihin ja eläkevastuurahastoon sijoitustuottoineen. Maksuilla katetaan myös järjestelmän hallintokuluja. Rahastoiduilla maksuosuuksilla ei ole vastaavaa yhteyttä karttuviin eläkevastuisiin kuin TyEL:ssa eikä kuntaeläkkeiden rahastoinnin kestolle tai tasolle ole asetettu yksityiskohtaisia tavoitteita. Rahastoon siirrettävä ja sieltä myöhemmin purettava määrä päätetään vuosittain.

TyEL:n mukaisten ja Kevan jäsenyhteisöjen palveluksessa olevien JuEL-eläkkeiden rahoitusperiaatteet ovat erilaisia. TyEL:ssa vastuovelka ja sen kattaminen on määritelty aina yksilötasolla. Kevan jäsenyhteisöjen eläkejärjestelmässä vuonna 1988 aloitetun puskurirahaston kartuttamisen taustalla oli pyrkimys pitää eläkemaksu tasaisempana suurten ikäluokkien ollessa eläkkeellä. Alun perin kuntaeläkkeiden rahoitus suunniteltiin ja kojärjestelmän mukaan.

Eläkemaksujen määräytyminen kunta-aloilla muuttui vuonna 2019 ja entisestä varhaiseläkemenoperusteisesta maksusta luovuttiin. Eläkemaksut määräytyivät edelleen vuonna 2019 maksettujen palkkojen ja eläkemenojen perusteella. Palkkaperusteinen maksu, keskimäärin 24,4 prosenttia palkoista, muodostui työansiopohjaisesta eläkemaksusta ja työkyvyttömyyseläkemaksusta. Työansiopohjainen eläkemaksu sisälsi työntekijän maksuosuuden ja oli kaikilla työnantajilla 23,5 prosenttia palkoista. Työkyvyttömyyseläkemaksu vaihteli suuremmilla työnantajilla myönnettyjen työkyvyttömyyseläkkeiden mukaan, ja oli keskimäärin 0,9 prosenttia palkoista. Työkyvyttömyyseläkemaksu vastaa tasoltaan TyEL-maksun keskimääräistä työkyvyttömyyssosaa.

Työkyvyttömyyseläkemaksun laskennassa huomioidaan kahden kalenterivuoden aikana alkaneet täydet työkyvyttömyyseläkkeet ja kuntoutustuet ja niistä aiheutunut eläkemeno 24 kuukauden ajalta. Eläkettä edeltävä osatyökyvyttömyyseläke tai osakuntoutustuki huomioidaan eläkemenoa vähentävänä. Pientyönantajilla ja uusilla työnantajilla ensimmäisen viiden vuoden ajan työkyvyttömyyseläkemaksu vastaa eläkejärjestelmän keskimääräistä tasoa.

Palkkaperusteista maksua ei kohdenneta eläkelajeittain eikä se riipu työntekijöiden iästä. Työntekijöiden maksuprosentit ovat olleet ja ovat edelleen samat kuin TyEL:ssa. Maksuprosentti vuodelta 2019 on esitetty liitteen taulukossa 3.

Osa kuntatyönantajista maksoi edellisen lisäksi euromääräistä **eläkemenoperusteista maksua**. Eläkemenoperusteista maksua maksoivat vuonna 2019 vain työnantajat, joiden palveluksessa ennen vuotta 2005 olleille maksettiin eläkettä tarkasteluvuonna. Kunkin työnantajan maksuosuus riippui niistä vuoden aikana maksetuista eläkkeistä, jotka olivat karttuneet kyseisen työnantajan palveluksessa ennen vuotta 2005.

Lisätietoa Kevan jäsenyhteisöjen maksusta on [Kevan verkkosivuilla](#). Palkkaperusteisen eläkemaksun tarkat laskuperusteet on esitetty [Eläketurvakeskuksen säädöspalvelussa](#).

6 Valtion JuEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus

Valtion eläkkeet maksetaan kunkin vuoden talousarvioon varatuista määrärahoista. Valtiotyönantajat ja työntekijät maksavat muiden alojen tapaan työeläkemaksut niitä koskevan eläkelain mukaisista ansioista. Valtion eläketurvan toimeenpanon hoitaa Keva, mutta eläkemaksut tilitetään Valtion Eläkerahastolle (VER). VER huolehtii maksujen rahastoinnista ja varojen sijoittamisesta, mutta se ei vastaa täysin vuosittaisen eläkemenon rahoituksesta. Rahaston toiminnasta on säädetty valtion eläkerahastosta annetussa laissa (1297/2006).

VER:sta siirretään vuosittain valtion talousarvioon varoja eläkemenojen katteeksi. Siirrettävä määrä on lain mukaan 40 prosenttia valtion eläkkeistä aiheutuvista menoista. Tällä hetkellä siirtosumma on korkeampi kuin vuosittainen eläkemaksutulo ja sen arvioidaan kasvavan edelleen lähivuosina.

Valtion liikelaitosten yhtiöittämiset ja muut siirrot valtion eläkejärjestelmästä yksityisen eläkejärjestelmän piiriin ovat leikanneet palkkaperusteisia eläkemaksutuloja. Niin sanotulla **siirtymämaksulla** eli yksityisen alan eläkelaitoksen valtiolle maksamalla suorituksella tuloutetaan valtiolle takaisin osa siirtyvästä henkilöstöstä aiheutuvista kustannuksista. Siirtyvän työntekijän eläke määräytyy valtion eläkkeitä koskevan lain mukaan yhtiöittämistä edeltävältä ajalta ja TyEL:n mukaan sitä seuraavalta ajalta. Siirtymämaksun piirissä oli viisi valtionyhtiötä vuonna 2019. Maksun suuruus oli noin 26 miljoonaa euroa ja sen perusteena oleva palkkasumma noin 180 miljoonaa euroa.

VER ei kata eläkevastuitaan yksilökohtaisesti yksityisalojen palkansaajien tapaan, vaan se on puskurirahasto, jonka avulla tulevien eläkkeiden kustannuksia voidaan tasata sekä sijoitustuotoilla että rahastoa purkamalla. Valtion Eläkerahasto pyrkii kartuttamaan rahastoituja eläkevaroja niin kauan, että niiden määrä yltää neljännekseen valtion eläkevastuusta. Eläkevastuu tarkoittaa vuoden loppuun karttuneiden eläkeoikeuksien pääoma-arvoa. Kun valtion eläkevastuu vuoden 2019 päättyessä oli 92,7 miljardia euroa, rahastointiasteeksi muodostui noin 22 prosenttia (www.ver.fi).

Valtiotyönantajan eläkemaksu on vuodesta 2019 alkaen ollut rakenteeltaan samankaltainen kuin Kevan jäsenyhteisöjen palkkaperusteinen eläkemaksu. Maksuprosentti vuodelta 2019 on esitetty liitteen taulukossa 3 ja laskuperusteet [Eläketurvakeskuksen säädöspalvelussa](#).

7 Evankelis-luterilaisen kirkon JuEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus

Kirkon eläkejärjestelmän piiriin kuuluvat evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnan tai seurakuntayhtymän, Kirkon keskusrahaston tai kirkollisen yhdistyksen palveluksessa olevat. Eläketurvan toimeenpanosta huolehtii Keva. Eläkkeiden maksamiseen tarvittavien varojen siirtämisestä Kevalle säädetään Kevasta annetusta laissa (66/2016) määritellyssä valtioneuvoston asetuksessa (183/2017).

Kirkon eläkejärjestelmän rahoitus perustuu työnantajien ja työntekijöiden maksamiin eläkemaksuihin, kirkollisveroon perustuvaan eläkerahastomaksuun sekä Kirkon eläkerahastoon sijoitustuottoineen. Eläkerahastoa hoidetaan erillään Kirkon keskusrahaston muusta toiminnasta ja sen sijoitustoimintaa ohjaa kirkkohallituksen asettama Kirkon eläkerahaston johtokunta. Sijoitustoimintaa valvoo Finanssivalvonta.

Eläkerahastolla pyritään turvaamaan kirkon työntekijöiden eläkkeiden maksaminen ja tasaamaan seurakuntien eläkemaksujen kehitystä tulevaisuudessa. Kirkon eläkerahasto toimii puskuriperiaatteella eikä sitä ole sidottu TyEL:n tapaan yksilökohtaisiin eläkevastuisiin. Kirkon työnantajat maksavat palkkaperusteista eläkemaksua ja lisäksi eläkerahastomaksua, jota maksetaan prosenttiosuutena kahden vuoden takaisen kirkollisveron tuotosta. Maksuprosentti vuodelta 2019 on esitetty liitteen taulukossa 3.

8 YEL:n ja MYEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus

Yrittäjien ja maatalousyrittäjien eläkelakien mukaan karttuneiden eläkkeiden rahoitus perustuu jakojärjestelmään (vuotuisen maksutuloon) ja valtion osuuksiin. Vuonna 2019 YEL-vakuuttamista hoidettiin työeläkevakuutusyhtiöissä ja kolmessa eläkekassassa. Nämä eläkelaitokset ovat yhdessä vastuussa YEL-eläkkeistä. MYEL-vakuuttamista hoitaa Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Lisäksi valtio maksaa sen osan edellä mainittujen lakien mukaisesta eläkemenosta, johon vakuutusmaksut eivät riitä.

Yrittäjille ja maatalousyrittäjille vahvistettavat vakuutusmaksuprosentit ovat sidoksissa keskimääräiseen TyEL-maksuun. Yrittäjien työeläkevakuutusmaksuprosentti ja MYEL-perusprosentti vastaavat työntekijän eläkelain mukaisen vakuutuksen keskimääräistä työeläkevakuutusmaksuprosenttia ilman 53–62-vuotiaiden korotettua maksuosuutta. YEL- ja MYEL-vakuutettujen maksuprosentteihin tehdään 53 ikävuoden täyttämistä seuraavan kalenterivuoden alusta yhtä monen prosenttiyksikön suuruinen korotus kuin 53-vuotiaiden työntekijöiden maksuihin. Yrittäjä maksaa korotettua maksua sen kalenterivuoden loppuun, jona hän täyttää 63 vuotta.

Yrittäjätoiminnan aloittaneet saavat neljän ensimmäisen yrittäjävuoden ajan 22 prosentin alennuksen YEL-maksuistaan. Lisäksi yrittäjät voivat maksaa tietyin edellytyksin 10–100 prosentin suuruista lisämaksua tai pienentää maksua korkeintaan 20 prosentilla yrityksen taloudellisen tilanteen mukaan. Maksun jousto vaikuttaa vastaavasti eläkkeen karttumiseen. Vanhentuneet, maksamattomat työeläkevakuutusmaksut vähennetään YEL-työtulosta, joten ne pienentävät yrittäjän kokonaistyötuloa ja siten myös yrittäjälle karttuneen eläkkeen määrää.

MYEL-vakuutusmaksu lasketaan vakuutetun henkilökohtaisesta MYEL-työtulosta. Maksuprosentti riippuu iästä ja MYEL-työtulon määrästä. Maksu ei jousta YEL:n tapaan. Tutkijoina ja taiteilijoina toimivien apurahansaajien eläketurva on myös järjestetty maatalousyrittäjien eläkelain mukaan. Apurahansaajien eläkejärjestelmä rahoitetaan vakuutettujen maksuilla, sijoitusten tuotoilla ja valtionosuudella. Työeläkevakuutusmaksun määräytymisperusteet ovat laissa (MYEL 22 §). Maksuprosentti on sidottu TyEL-maksuun, mutta maatalousyrittäjät ja apurahansaajat saavat maksustaan laissa määrätyn alennuksen. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen esityksestä työeläkevakuutusmaksun tarkemmat laskentaperusteet.

Yrittäjien, maatalousyrittäjien ja apurahansaajien maksuprosentit vuosilta 2017–2019 on esitetty liitteen taulukossa 3.

9 Työeläkevarat ja sijoitustoiminta

Työeläkevarat on sijoitettu eri omaisuuslajeihin ja ne on hajautettu sekä kotimaahan että ulkomaille. Sijoitustoiminnalla turvataan työeläkkeiden maksamista. Saadut tuotot vaikuttavat eläkevarojen kehitykseen ja työeläkemaksujen tasoon. Yksityisalojen työeläkelaitoksilla on oltava sijoitusomaisuutta kunkin eläkelaitoksen vastuuelan kattamiseen tarvittava määrä tiettyine puskurirahastoineen. Julkisilla aloilla työeläkevarat eivät ole vastuuelan katteena, mutta rahastoilla pyritään vakauttamaan työeläkemaksujen tasoa tulevana vuosina.

Eläkelaitosten on sijoitettava työeläkevarat tuottavasti ja turvaavasti. TyEL-eläkelaitosten ja Merimieseläkekassan vastuuelan katteena olevien varojen sijoittamista koskevat säädökset edellyttävät, että sijoitukset tulee hajauttaa monipuolisesti. Lisäksi sijoitustoimintaa säädellään vakavaraisuusmekanismilla, johon kuuluu muun muassa vakavaraisuuteen perustuvia valvontarajoja. Vakavaraisuusvaatimuksia käsitellään tarkemmin kohdassa 9.1. Julkisella puolella ei ole vastaavia säädöksiä, joten sijoitustoiminnassa on vähemmän rajoitteita kuin yksityisaloilla ja sijoitukseen kohdistuvat riskit voivat olla suurempia.

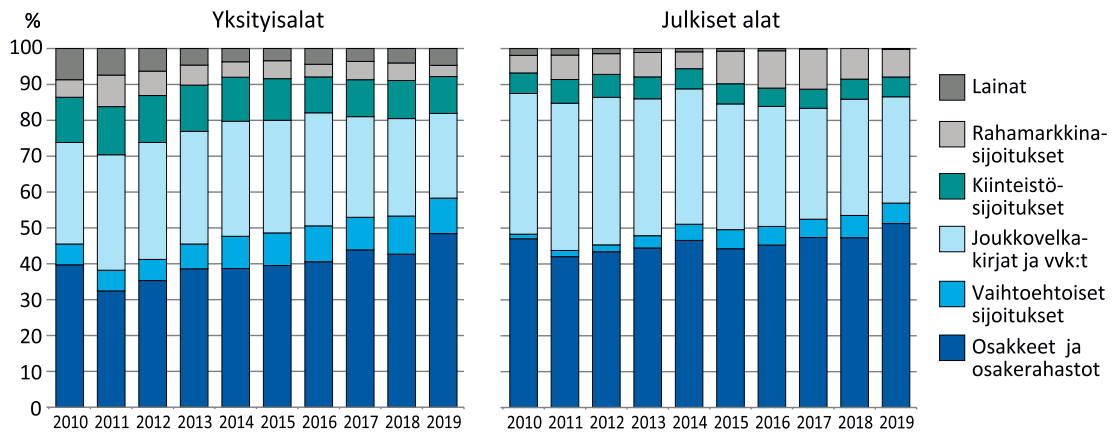
Työeläkelaitoksen hallitus on vastuussa sijoitetuista eläkevaroista. Sijoitustoiminnan yleiset periaatteet sekä yksityiskohtaisemmat tavoitteet, rajoitteet ja toimintamallit määritellään eläkelaitoksen sijoitussuunnitelmassa, josta aktuaari antaa hallitukselle lausunnon. Siihen sisältyvät arviot muun muassa vastuuelan määrästä, kestosta ja tuottovaatimuksesta sekä olennaisista riskeistä ja likviditeettivaatimuksista. Kaikkien työeläkelaitosten sijoitustoimintaa valvoo Finanssivalvonta.

Yksityisten ja julkisten alojen työeläkesijoitukset ovat nykyisin rakenteeltaan saman tyyppisiä, mutta vakavaraisuusvaatimukset ja riskitasojen erot näkyvät sijoituskohteiden valinnassa. Sijoitustoiminnan onnistuminen ja eläkevarojen rahastointi edellyttävät sijoittajalta hyvää riskienhallintaa ja taitoa hajauttaa varat sekä alueellisesti että omaisuuslajeittain. Sijoituskohteita ovat osakkeet, joukkovelkakirjat, kiinteistöt ja rahamarkkinavälineet. Vaihtoehtoisiksi luokitellut sijoitukset koostuvat pääosin hedgerahastoista. Kuvioissa 4 ja 5 on esitetty aikasarjat yksityisten ja julkisten alojen työeläkesijoituksista sijoituslajeittain ja alueittain vuosilta 2010–2019.

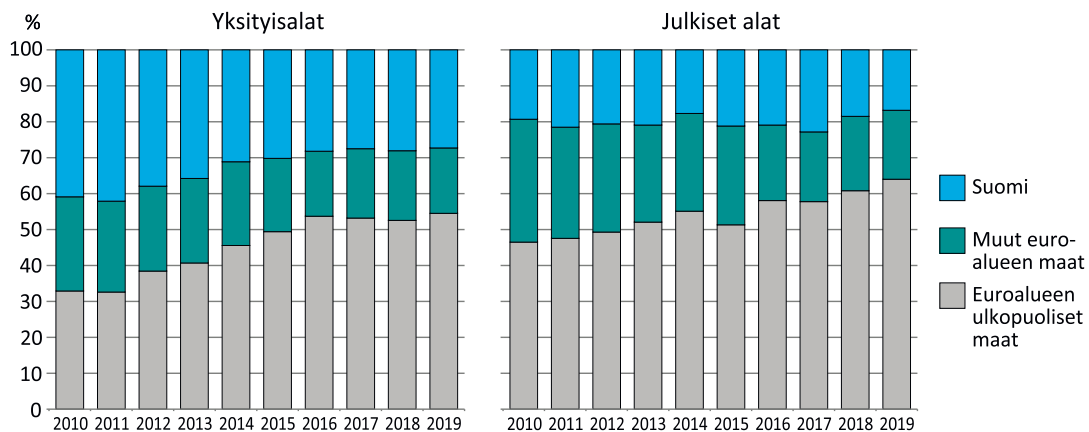
Työeläkesijoituksia tehtiin pitkään pääasiassa kotimaisiin kohteisiin ja euroalueelle. Sijoitukset kohdistuivat myös nykyistä enemmän korko- ja kiinteistösijoituksiin. Tänä päivänä sijoitusten painopiste on siirtynyt osakesijoituksiin ja euroalueen ulkopuolelle myös yksityisellä puolella, mutta edelleen Suomeen tehdyt sijoitukset ovat yksityisalojen työeläkelaitoksilla julkisaloja yleisempiä. Euroalueen ulkopuolisten sijoitusten osuus vaihtelee eläkelaitostyypeittäin. Eläkekassojen ja -säätiöiden varoista niissä oli tarkasteluvuoden lopussa huomattavasti alle puolet, eläkevakuutusyhtiöillä ja julkisalojen eläkevakuuttajilla selvästi yli puolet.

Kuvio 4.

Työeläkesijoitukset sijoituslajeittain vuosina 2010–2019.

Lähde: [Tela](#).**Kuvio 5.**

Työeläkesijoitukset alueittain vuosina 2010–2019.

Lähde: [Tela](#).

Työeläkevarojen sijoitustoiminnassa keskitytään pitkän aikavälin tuottotavoitteisiin. Yksittäisten vuosien tuotot voivat vaihdella huomattavasti ja esimerkiksi osakesijoituksissa heilahdella laidasta laitaan. Tarkasteluvuodelta laskettu, kaikkien sijoituslajien keskimääräinen nimellinen tuotto (12,5 %) oli poikkeuksellisen korkea verrattuna esimerkiksi viideltä viimeiseltä vuodelta laskettuun tuottoon (5,7 %) ja myös pitemmän ajanjakson eli vuosien 1998–2019 tuottoon (5,7 %). Eri sijoituslajien väliset tuotto-odotukset vaihtelevat huomattavasti niiden sisältämän riskin mukaan. Työeläkelaitosten osakesijoituksista on saatu parhaat vuosikohtaiset ja pitkän aikavälin tuotot. Kiinteistö-sijoitukset ovat olleet tasaisen varmoja kohteita, samoin korkosijoitukset joitain poikkeuksellisia vuosia lukuun ottamatta.

Sijoitustuotot vaihtelevat hieman myös eläkeyhteisöryhmittäin. Kevaa ja Valtion Eläke-rahastoa eivät sido yksityisalojen toimijoille säädetyt vakavaraisuusvaatimukset, joten niiden saamat kokonaistuotot ovat olleet jonkin verran työeläkeyhtiöitä korkeampia. Julkisalujen eläkelaitosten sijoitusjakaumat ovat painottuneet enemmän osakkeisiin, mutta esimerkiksi hedgerahastojen osuus on eläkevakuutusyhtiöillä selvästi julkisaloja korkeampi. Yksityisalujen eläkevakuuttajien riskinkantokyvyn, varojen ja vakavaraisuuden on oltava jatkuvasti niin hyvällä tasolla, että ne pystyvät kantamaan kauas tulevaisuuteen yltävät vastuunsa rahastoiduista eläkkeistä. Liitteen taulukoissa 12 ja 13 on esitetty sijoitustuottoprosentteja eläkelaitostyypeittäin.

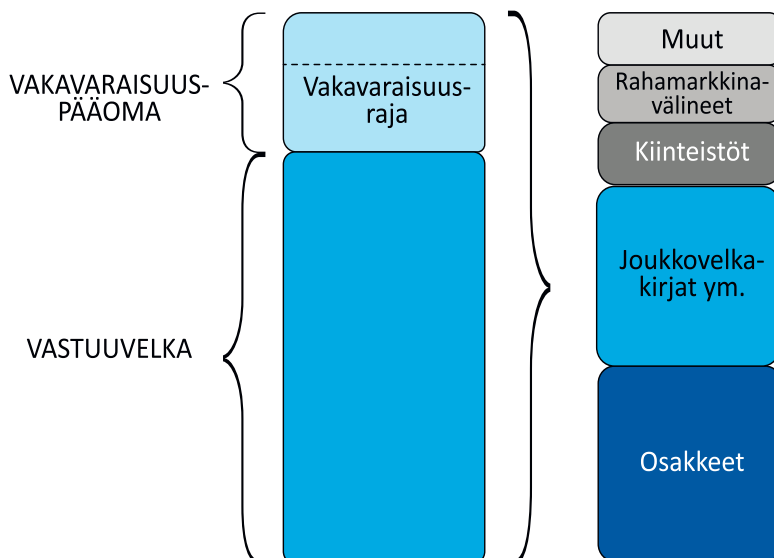
Eläketurvakeskuksen verkkosivuille kootaan vuosittain [eläkevarojen sijoittamista koskevaa kansainvälistä vertailua](#), jossa on tällä hetkellä mukana 24 työeläkesijoittajaa. Suomen suurimpien työeläkelaitosten lisäksi käsitellään suuria toimijoita Pohjois-Euroopasta ja -Amerikasta sekä Aasiasta. Sivustolla vertaillaan reaalityottoja yhden, viiden ja kymmenen vuoden tarkastelujaksoilla vuosina 2010–2019.

9.1 TyEL- ja MEL-eläkelaitosten vakavaraisuus ja siihen liittyvät säännökset

Vakavaraisuus edellyttää, että työeläkelaitoksella on riittävästi riskinkantokykyä. Toisin sanoen eläkelaitoksen sijoitusomaisuudella pitää pystyä kattamaan tulevia velvoitteita koskeva vastuuelka ja siihen liittyvät puskurirahastot (kuvio 6). Vastuuelka eri osineen määritellään eläkelaitoksen laskuperusteissa. Vakavaraisuuslaskennassa osittamaton lisävakuutusvastuu lasketaan osaksi vakavaraisuuspääomaa, jolla eläkelaitokset varautuvat vakuutus- ja sijoitusriskeihin.

Kuvio 6.

Eläkelaitoksen vakavaraisuusraja, vastuuelka ja sijoitusomaisuus.

Vakavaraisuuslaskennassa otetaan huomioon kaikki olennaiset ja todelliset sijoitustoiminnan riskit sekä vakuutusriskit. Esimerkiksi eläkelaitoksen vakavaraisuusrajaa laskettaessa on tunnistettava yksittäisiin sijoituksiin liittyvät riskit, koska samaan sijoitukseen voi kohdistua useita eri riskejä. Ne luokitellaan vakavaraisuussäännöksissä, joissa riskiluokkia on kaikkiaan 18. Riskiarvojen summaa kutsutaan vakavaraisuusrajaksi. Sen tulee kattaa noin 97 prosentin todennäköisyydellä seuraavan vuoden aikana mahdollisesti toteutuvat eläkelaitoksen riskit. Korkeammat riskit ja sijoitusten keskittämisen nostavat vakavaraisuusrajaa.

TyEL- ja MEL-eläkelaitosten vakavaraisuutta ja vakavaraisuussäännösten noudattamista valvoo Finanssivalvonta. Vakavarainen eläkelaitos voi ottaa enemmän riskejä kuin vähemmän vakavarainen. Jos eläkelaitoksen vakavaraisuuspääoma ei ylitä vakavaraisuusrajaa, sen toimintaa rajoitetaan aluksi siten, ettei se voi jakaa asiakashyvityksiä. Jos vakavaraisuuspääoma putoaa tiettyyn vähimmäismäärään tai sen alapuolelle, eläkelaitoksen on toimitettava talouttaan koskevat tervehdyttämisen ja rahoitussuunnitelmat Finanssivalvonnalle.

Vakavaraisuusrajaa koskevat säännökset ovat yhteisiä kaikille yksityisalojen työeläkelaitoksille, mutta vakavaraisuusrajasta johdettavat toimintaperiaatteet poikkeavat jonkin verran eläkelaitostyyppin mukaan. Nämä periaatteet on määritelty työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa, eläkesäätiölaissa ja vakuutuskassalaissa. Lisäksi TyEL-eläkelaitoksilla on yhteisvastuu eläkelaitoksen mahdollisessa konkurssitilanteessa. Käytännössä se tarkoittaa kyseisen eläkelaitoksen varojen ja vastuiden jakamista muiden TyEL-laitosten kesken ja sijoitustappioiden täyttämistä yhteisesti.

Vakavaraisuusaste on tunnusluku, joka lasketaan kunkin eläkelaitoksen eläkevarojen suhteena vakavaraisuuslaskennassa käytettyyn vastuuvelkaan. Tämä prosenttiosuus vaihtelee eri eläkelaitoksilla. Ennen vuotta 2017 vakavaraisuusaste laskettiin vakavaraisuuspääoman suhteena vakavaraisuuslaskennassa käytettyyn vastuuvelkaan. Liitteen taulukossa 9 on esitetty eläkelaitosten keskimääräiset vakavaraisuusasteet vuosilta 2017–2019.

9.2 TyEL- ja MEL-eläkelaitosten rahastosiirtovelvoite ja siihen liittyvät kertoimet

TyEL- ja MEL-vakuuttajia koskeva rahastosiirtovelvoite kuvaa eläkelaitosten sijoituksille asetettua tuottovaatimusta. Se määräytyy edellä mainittujen eläkelaitosten keskimääräisen vakavaraisuuden ja toteutuneiden osaketuottojen mukaan. Velvoite perustuu rahoitusteknisiin kertoimiin, joita ovat täydennyskerroin, osaketuottokerroin ja kolmen prosentin rahastokorko.

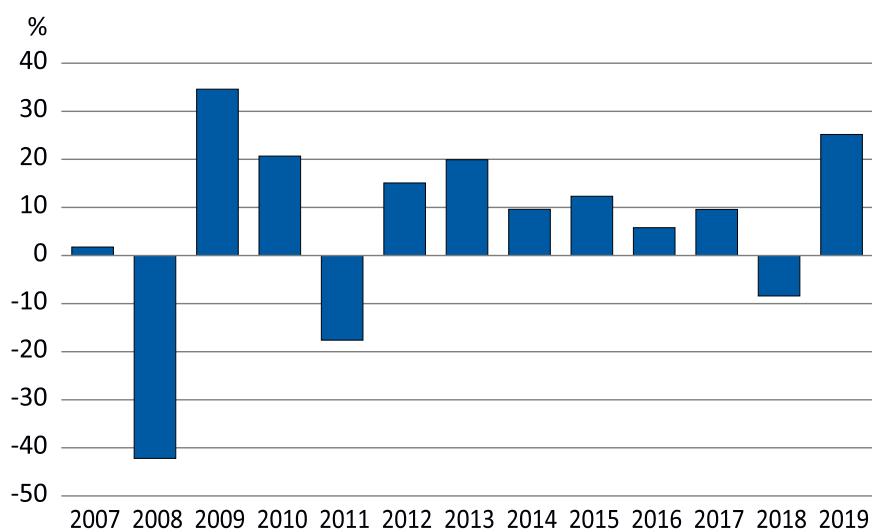
Eläkelaitosten on täydennettävä vastuuvelkaansa rahastosiirtovelvoitteen mukaisilla erillä vuosittain. Jos eläkelaitosten sijoitukset tuottavat yli rahastosiirtovelvoitteen, kyseinen erotus siirtyy eläkelaitosten vakavaraisuuspääomiin kasvattamaan vakavaraisuutta ja tulevaa rahastosiirtovelvoitetta. Jos taas sijoitukset tuottavat alle rahastosiirtovelvoitteen, mekanismi toimii käänteisesti eli varoja siirtyy vakavaraisuuspääomista eläkevastuisiin.

Eläketurvakeskus laskee täydennyskertoimen vertailuarvon ja perustekoron, jota käytetään tasausjärjestelmän tekniikassa. Työeläkelaitokset käsittelevät kertoimien arvot ja ne vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriössä työeläkelaitosten hakemuksesta. Eläketurvakeskus laskee perustekoron kaksi kertaa vuodessa ja täydennyskertoimen neljännesvuosittain eläkelaitosten ilmoittamien vakavaraisuustietojen pohjalta. Perustekorot ja eri kertoimet vuosilta 2017–2019 on esitetty liitteen taulukossa 10. Niistä on koottu myös aikasarjat [Työeläkelakipalveluun](#).

Osaketuottokerroin lasketaan Eläketurvakeskuksessa eläkelaitosten ilmoittamien toteutuneiden osaketuottotietojen perusteella. Kerroin lasketaan neljännesvuosittain ja koko kalenterivuoden osaketuottokerroin määräytyy seuraavan vuoden alussa eri kvartaalien keskimääräisistä osaketuotoista. Kuviossa 7 on osaketuottokertoimet vuosilta 2007–2019. Eläketurvakeskuksen [verkkosivuilla](#) kerrotaan tarkemmin osaketuottokertoimen määräytymisestä, ja Työeläkelakipalvelussa on aikasarja eri vuosien ja vuosineljänneskertoimista.

Kuvio 7.

Osaketuottokerroin vuosina 2007–2019.

10 Tilastolähteet ja luokitukset

Tässä raportissa esitetyt tilastot pohjautuvat pääasiassa eläkelaitosten toimintakertomuksiin ja tilinpäätöksiin sekä Eläketurvakeskuksen kustannustenjako- ja rekisteritietoihin. Eläkelaitosten sijoitustoimintaa koskevat tiedot on koottu pääasiassa Työeläkevakuuttajat TELA:n julkaisemista tietolähteistä.

Eläkelaitosten tilinpäätökset valmistuvat tilinpäätösvuotta seuraavana keväänä ja kustannustenjako puolestaan tehdään tilinpäätösvuotta seuraavana syksynä. Nämä tiedot poikkeavat hieman toisistaan, koska kustannustenjaossa käytetään tarkistettuja vastuutietoja, mutta tilinpäätöksissä osa vastuutiedoista perustuu eläkelaitosten arvioihin. Tilinpäätöksissä on ilmoitettu eläkelaitosten vuoden aikana maksamat eläkkeet, joten esimerkiksi YEL-eläkelaitosten maksamissa eläkkeissä on yleensä mukana TyEL/TEL-, LEL-, TaEL- ja MEL-vapaakirjoja ja mahdollisesti myös julkisella puolella ansaittuja eläkeosia YEL-eläkkeiden lisäksi. Kustannustenjaossa eläkkeitä tarkastellaan eläkelaitos- ja lakikohtaisesti.

Julkisten alojen työeläkelaitokset maksavat myös yksityisten alojen eläkkeitä viimeisen eläkelaitoksen periaatteen mukaan ja päinvastoin. Nämä niin sanotut Vilma-eläkkeet käsitellään Eläketurvakeskuksen kustannustenjakoselvittelyn yhteydessä. Vuonna 2019 yksityisten alojen työeläkelaitokset maksoivat julkisten alojen eläkkeitä yhteensä 908 miljoonaa euroa ja julkisten alojen eläkelaitokset maksoivat yksityisalojen eläkkeitä 767 miljoonaa euroa.

Liitteen taulukossa 6 on esitetty työeläkelaitosten maksamat eläkkeet ja taulukkoon 7 on koottu eri eläkelakien mukaan karttuneet lakikohtaiset eläkeosat (eläkemeno). Raportissa esitetyt eläkemenotiedot perustuvat sekä Eläketurvakeskuksen rekistereistä saatuihin lukuihin että eläkelaitosten kustannustenjakoa varten Eläketurvakeskukselle ilmoittamiin tietoihin.

Liitteen taulukossa 1 on esitetty työeläkejärjestelmässä liikkuneiden rahavirtojen täsmäytys summatasolla ja lakikohtaisesti lähtien tilastovuoden alun varoista ja päätyn vuoden lopun varoihin. Vuoden aikana maksetut vakuutusmaksut, eläkkeet ja niihin liittyvät korvaukset sekä sijoitustuotot on laskettu eläkelaitosten tilinpäätöstiedoista. Taulukon luvut on koottu Eläketurvakeskuksen verkkosivuilla sijaitsevasta [tilastotietokannasta](#).

LIITETAULUKOT

Taulukko 1.1.

Työeläkejärjestelmän rahavirrat vuonna 2019, miljoonaa euroa.

Eläkevarat 1.1.2019	196 194,9
Työeläkemaksut	23 150,0
TR-osuus	585,7
Valtion osuudet	3 863,1
Sijoitustuotot	23 869,1
Verot	-28,9
Muu	-151,5
Yhteensä	51 287,5
Maksetut korvaukset	-28 981,9
Kokonaisliikekulut	-502,2
Yhteensä	-29 484,1
Eläkevarat 31.12.2019	217 998,4

Taulukko 1.2.

Lakikohtaiset rahavirrat vuosina 2018 ja 2019, miljoonaa euroa.

2018	TyEL	MEL	Kunta- ala	Valtio	Kirkko	Kela	SP	YEL	MYEL	Yhteensä
Eläkevarat 1.1.	126 152,4	1 130,8	52 261,4	19 586,2	1 542,3	822,5	604,3	118,5	121,0	202 339,4
Vakuutusmaksut	14 187,2	52,2	4 919,8	1 406,7	188,9	70,1	20,4	1 065,7	174,7	22 085,7
TR-osuus	428,8	1,4	127,9	8,1	3,5	2,1	0,2	.	.	572,0
Siirrot	-27,4	0,0	.	27,4	0,0
Valtion osuus	.	58,4	.	2 789,2	.	.	.	253,0	679,5	3 780,1
Maksetut korvaukset	-15 366,8	-130,0	-5 225,3	-4 648,6	-208,2	-103,7	-27,8	-1 259,4	-827,2	-27 797,0
Kokonaisliikekulut	-344,5	-4,4	-51,4	-16,9	-3,3	-0,6	-0,5	-64,0	-19,7	-505,3
Verot	-30,8	.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	.	0,0	-30,8
Sijoitustuotto	-2 037,4	7,9	-1 539,1	-664,9	-40,1	30,3	1,1	.	-5,1	-4 247,3
Muu	1,8	1,5	0,1	-1,5	-3,1	-0,3	-1,3	0,0	0,9	-1,8
Eläkevarat 31.12.	122 963,3	1 117,8	50 493,4	18 485,7	1 480,0	820,4	596,4	113,8	124,1	196 194,9

2019	TyEL	MEL	Kunta- ala	Valtio	Kirkko	Kela	SP	YEL	MYEL	Yhteensä
Eläkevarat 1.1.	122 963,3	1 117,8	50 493,4	18 485,7	1 480,0	820,4	596,4	113,8	124,1	196 194,9
Vakuutusmaksut	14 970,7	54,5	5 127,3	1 464,8	189,7	72,5	21,7	1 075,9	172,9	23 150,0
TR-osuus	441,8	2,3	128,3	7,4	3,5	2,1	0,3	.	.	585,7
Siirrot	-25,3	0,0	.	25,3	0,0
Valtion osuus	.	59,0	.	2 840,9	.	.	.	287,7	675,5	3 863,1
Maksetut eläkkeet	-16 134,7	-135,5	-5 483,3	-4 734,8	-216,4	-106,4	-28,4	-1 301,2	-841,2	-28 981,9
Kokonaisliikekulut	-327,1	-3,8	-57,0	-17,3	-3,4	-0,7	-0,5	-65,4	-27,0	-502,2
Verot	-28,9	.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	.	0,0	-28,9
Sijoitustuotto	14 523,8	117,5	6 335,2	2 524,6	216,6	117,6	1,2	.	32,6	23 869,1
Muu	-63,4	-0,1	0,1	-8,5	5,7	-77,8	-1,5	0,0	-6,0	-151,5
Eläkevarat 31.12.	136 320,3	1 211,7	56 544,0	20 588,1	1 675,7	827,7	589,2	110,8	130,9	217 998,4

TR-osuus on Työllisyysrahaston TyEL 182 §:n perusteella eläkelaitoksille hyvittävä maksu.

Taulukot on koottu pääasiassa eläkelaitosten tilinpäätöstiedoista siten, että vuoden alun eläkevaroihin on lisätty/vähennetty vuoden aikana tapahtuneet suoritukset kuten kerätyt vakuutusmaksut ja saadut sijoitustuotot sekä maksetut korvaukset. Tämän laskennan tuloksena on päästy vuoden lopun varoihin.

Taulukon kohta ”Siirrot” sisältää valtion ja TyEL:n mukaiseen vakuuttamiseen liittyvät siirtymä-maksut.

”Verot” ovat eläkelaitosten tuloslaskelmiin sisältyvät tilikauden ja aikaisempien tilikausien suoriteperusteiset välittömät verot. Eri tilastolähteiden käytöstä aiheutuvat erot on koottu taulukon kohtaan ”Muu”.

Taulukko ei sisällä ortodoksisen kirkon ja Ahvenanmaan maakunnan hallituksen työntekijöiden ja viranhaltijoiden eläkkeitä koskevia tietoja. Taulukko sisältää Suomen Pankin (SP) tiedot.

Lähde: www.etk.fi > Tilastotietokanta > Työeläkkeiden rahoitus ja kustannustenjako > Rahavirta.

Taulukko 1.3.

TyEL-rahavirrat jaoteltuina rahoitustekniikan mukaisiin osiin vuonna 2019, miljoonaa euroa.

	Vanhuus	Työkyvyttömyys	Tasaus	Osake- tuotto- sidonnai- suus	Lisä- eläke- turva	Hyvi- tykset	Vakava- raisuus- pääoma	Erotus	Yhteensä
Eläkevarat 1.1.	83 973,1	4 817,5	9 056,7	-725,0	937,9	356,4	24 546,7	0,0	122 963,3
Vakuutusmaksut	2 167,5	551,8	12 131,9	..	0,0	-359,0	506,6	-28,1	14 970,7
TVR maksu	443,4	-1,6	441,8
Siirrot	1 029,7	..	-978,5	0,0	-77,3	432,7	-432,7	0,8	-25,3
Valtion osuus	0,0	0,0	0,0
Maksetut eläkkeet	-2 905,1	-655,9	-12 470,9	0,0	-102,8	-16 134,7
Kokonaisliikekulut	..	-41,8	-0,8	..	-284,5	0,0	-327,1
Verot	-28,9	0,0	-28,9
Sijoitustuotto	2 508,2	142,3	1 313,7	4 750,5	46,3	2,6	5 760,2	0,0	14 523,8
Muu	-0,8	28,2	0,0	0,0	0,0	1,6	-183,7	91,4	-63,3
Eläkevarat 31.12.	86 772,6	4 842,1	9 496,3	4 025,5	906,1	434,3	29 843,4	0,0	136 320,3

Taulukon rahavirrat on jaettu eläkkeiden rahoitustekniikan mukaisiin osiin. Luvut on kerätty pääasiassa Eläketurvakeskuksen kustannustenjakotiedoista.

Kohta ”Eläkevarat yhteensä” vastaa taulukon 1.2 TyEL-saraketta.

Sarake ”Erotus” tasaa rahoitustekniikan mukaiset määrät tilinpäätöslukujen kanssa.

Tilinpäätökset tehdään vuodenvaihteen arviolukujen pohjalta ja kustannustenjako seuraavan vuoden syksyn lopullisista luvuista.

Taulukko 2.

Keskimmääisen perustariffin mukaisen TyEL-vakuutusmaksun osat vuosina 2017–2019.

Maksukomponentit, % palkoista	2017	2018	2019
Vanhuuseläkeosa	3,5	3,5	3,5
Työkyvyttömyyseläkeosa	0,9	1,0	0,9
Tasausosa	19,7	19,8	19,8
Muut osat ¹	0,8	0,8	0,8
Arvioitu hyvitys	-0,5	-0,7	-0,6
Keskimmääinen vakuutusmaksu	24,4	24,4	24,4

1) Sisältää maksutappio- ja hoitokustannusosan sekä lakisääteisten maksujen osan.

Taulukko 3.

Vakuutusmaksuprosentit vuosina 2017–2019.

Yksityisalojen palkansaajien vakuutusmaksuprosentit.

Vuosi	TyEL	Työnantajan osuus, %	Yhteensä	Työntekijän osuus, %	
				Perusmaksu	Korotettu maksu
2017	24,4	17,95	6,45	6,15	7,65
2018	24,4	17,75	6,65	6,35	7,85
2019	24,4	17,35	7,05	6,75	8,25

Vuosi	MEL	Työnantajan osuus, %	Yhteensä	Työntekijän osuus, %	
				Perusmaksu	Korotettu maksu
2017	22,0	15,4	6,6	6,15	7,65
2018	20,0	13,2	6,8	6,35	7,85
2019	20,0	12,8	7,2	6,75	8,25

Lähde: [Työeläkelakipalvelu](#).

Julkisten alojen keskimääräiset eläkemaksuprosentit.

JuEL 2019	Maksu yht., %	Työnantajan osuus, %			Työntekijän osuus, %		
		Yht.	Palkka-perusteinen	Eläkemenoperusteinen	Yht.	Perusmaksu	Korotettu maksu
Kunta-ala	28,29	21,11	17,22	3,89	7,18	6,75	8,25
Valtio	24,40	17,10	17,10	-	7,30	6,75	8,25
Kirkko	28,97	21,64	21,64	-	7,33	6,75	8,25

Eläkemenoperusteinen maksuosa vain kunta-alan työntäjillä, joilla on maksussa ennen vuotta 2005 jäsenyhteisöjen piirissä karttuneita eläkkeitä.

Kirkon työntäjillä lisäksi eläkerahastomaksu, joka oli 5 % kahden vuoden takaisesta kirkollisverosta.

Lähde: [Työeläkelakipalvelu](#).

Yrittäjien vakuutusmaksuprosentit.

Vuosi	YEL	Vahvistettu maksu, %	
		Perusmaksu	Korotettu maksu
2017	23,1	24,1	25,6
2018	23,1	24,1	25,6
2019	23,2	24,1	25,6

Aloittavan yrittäjän YEL-maksualennus on 22 %.

YEL-työtuloissa on vuosittain vahvistettavat ala- ja ylärajat.

Vuosi	YEL-työtulon rajat, €/v
2017	7 645,25–173 625,00
2018	7 656,26–173 875,00
2019	7 799,37–177 125,00

Maatalousyrittäjien vakuutusmaksuprosentit.

Vuosi	MYEL		Vahvistettu maksu, %		Alin maksu, %		Ylin maksu, %	
	Maatalousyrittäjät	Apurahansaajat	Perusmaksu	Korotettu maksu	Perusmaksu	Korotettu maksu	Perusmaksu	Korotettu maksu
2017	13,9	13,4	24,1	25,6	13,0	13,8	24,1	25,6
2018	13,8	13,3	24,1	25,6	13,0	13,8	24,1	25,6
2019	13,9	13,4	24,1	25,6	13,0	13,8	24,1	25,6

Maatalousyrittäjien ja apurahansaajien maksuprosentteihin vaikuttavat vakuutetun iän lisäksi hänen henkilökohtaisen MYEL-työtulonsa suuruus.

Vuosi	Liukuva maksuprosentti työtulovälillä
2017	26 783,03–42 087,69
2018	26 821,60– 42 148,29
2019	27 322,93 – 42 936,11

Taulukko 4.

Palkat ja työtulot vuosina 2017–2019, miljoonaa euroa.

	TyEL	MEL	JuEL kunta-ala	JuEL valtio	JuEL kirkko	Muut ¹	YEL	MYEL	Yhteensä
2017	56 048	259	16 844	5 854	498	356	4 645	1 304	85 808
2018	58 837	261	17 410	5 898	498	378	4 613	1 240	89 134
2019	61 203	272	18 126	6 013	505	340	4 619	1 227	92 305

1) Suomen Pankin, Kelan toimihenkilöiden, ortodoksisen kirkon ja Ahvenanmaan maakunnan hallituksen työntekijöiden ja viranhaltijoiden palkat.

Tiedot perustuvat eläkelaitosten Eläketurvakeskukselle kustannustenjakoa varten ilmoittamiin tietoihin. MEL:n tiedot perustuvat Merimieseläkekassan tilinpäätöksiin.

Taulukko 5.

Työeläkemaksutulo eläkelaitosten tilinpäätöstietojen mukaan vuosina 2017–2019, miljoonaa euroa.

	TyEL ¹	MEL ²	Yhteensä	TR-osuus ³	MEL valtionosuus	Kaikki
2017	13 492	57	13 548	568	58	14 174
2018	14 160	52	14 212	430	58	14 701
2019	14 945	55	15 000	444	59	15 503

- 1) Siirtymämaksu vähennetty.
- 2) Ilman valtion osuutta eläkemenosta.
- 3) Eläkelaitoksille maksetut työllisyysrahaston osuuden erät.

	JuEL kunta-ala	JuEL valtio ¹	Valtion talous- arviosta ²	JuEL kirkko	Muut ³	Yhteensä	TR-osuus ⁴	Kaikki
2017	4 793	1 431	2 741	189	77	9 231	192	9 423
2018	4 920	1 434	2 789	189	91	9 423	142	9 565
2019	5 127	1 490	2 841	190	94	9 742	142	9 884

- 1) Sisältää siirtymämaksun.
- 2) Valtion talousarviosta rahoitettava eläkemenon nettoerä.
- 3) Sisältää Suomen Pankin ja Kelan toimihenkilöiden eläkkeisiin liittyvät maksutulot.
- 4) Eläkelaitoksille maksetut työllisyysrahaston osuuden erät.

	YEL	MYEL	YEL ja MYEL yhteensä	Valtion osuus ¹		Kaikki
				YEL	MYEL	
2017	1 076	180	1 256	190	658	2 104
2018	1 066	175	1 240	253	680	2 173
2019	1 076	173	1 249	288	676	2 212

- 1) Tilivuonna maksetut valtion osuudet.

Taulukko 6.

Eläkelaitosten maksamat eläkkeet vuosina 2017–2019, miljoonaa euroa.

	TyEL- vakuut- tajat	Merimies- eläke- kassa	Keva kunta- ala	Keva valtio	Keva kirkko	Muut	YEL- vakuut- tajat	Mela	Kaikki
2017	14 166	157	5 389	4 241	226	161	1 701	914	26 955
2018	14 612	158	5 656	4 288	235	165	1 763	919	27 796
2019	15 132	160	5 964	4 356	247	171	1 835	931	28 796

Luvut sisältävät eri eläkelaitosten maksamat sekä yksityisen että julkisen puolen eläkelakien mukaiset eläkeosat sekä palkattomien aikojen perusteella kertyneet osat. Tiedot perustuvat Eläketurvakeskuksen eläkerekisteriin.

Taulukko 7.

Kunkin eläkelain mukaan karttunut eläkemeno vuosina 2017–2019, miljoonaa euroa.

	TyEL	MEL	JuEL kunta-ala	JuEL valtio	JuEL kirkko	Muut	YEL	MYEL	Yht.
2017	14 822	187	4 992	4 574	201	160	1 203	815	26 955
2018	15 303	189	5 211	4 645	208	164	1 250	826	27 796
2019	15 863	193	5 470	4 741	216	169	1 303	842	28 796

Luvut sisältävät eri eläkelaitosten maksamat sekä yksityisen että julkisen puolen eläkelakien mukaiset eläkeosat sekä palkattomien aikojen perusteella kertyneet osat. JuEL vuodesta 2017 alkaen. Tiedot perustuvat Eläketurvakeskuksen eläkerekisteriin.

Taulukko 8.

Eläkevarat vuosina 2017–2019, miljoonaa euroa.

	TyEL yhtiöt	TyEL säätiöt	TyEL kassat	TyEL yhteensä	Merimies- eläkekassa	Yksityisalat yhteensä
2017	119 166	3 521	3 465	126 152	1 131	127 283
2018	117 619	3 368	1 976	122 963	1 118	124 081
2019	130 396	3 766	2 159	136 320	1 212	137 532

	Keva kunta-ala	Keva valtio	Keva kirkko	Muut julkiset	Julkiset alat yhteensä
2017	52 261	19 586	1 542	1 427	74 817
2018	50 493	18 486	1 480	1 417	71 876
2019	56 544	20 588	1 676	1 417	80 225

	YEL- vakuuttajat	Mela	Yrittäjät yhteensä	Kaikki yhteensä
2017	119	121	240	202 339
2018	114	124	238	196 195
2019	111	131	242	217 998

Taulukko 9.

Työeläkelaitosten keskimääräinen vakavaraisuusaste vuosina 2017–2019, prosenttia.

	TyEL yhtiöt	TyEL säätiöt	TyEL kassat	TyEL yhteensä	MEL	Yhteensä
2017	130,1	141,4	138,6	130,6	166,2	130,9
2018	124,6	133,9	135,6	125,0	163,4	125,3
2019	127,7	140,1	138,2	128,2	176,0	128,5

Vakavaraisuusaste on laskettu eläkevarojen suhteena vakavaraisuuslaskennassa käytettyyn vastuuvelkaan. Eläkevaroina on käytetty vastuuvelkaa, johon on lisätty vakavaraisuuspääoma.

Lähde: Vakavaraisuusaste on laskettu eläkelaitosten tilinpäätöstiedoista.

Taulukko 10.

Perustekorko ja rahoitustekniset kertoimet vuosina 2017–2019, prosenttia.

	Perustekorko, %	
	1.1–30.6.	1.7.–31.12.
2017	4,75	5,25
2018	5,50	5,50
2019	5,25	5,00

	Täydennyskerroin (b_{16})				Osaketuotto- kerroin (j) vuosi- tasoinen	Rahasto- korko (i_0)	Osaketuotto- sidonnaisuus- den aste (λ)	Rahastoon- siirtovelvoite vuosi- tasoinen
	1.1.	1.4.	1.7.	1.10.				
2017	1,09	1,23	1,52	1,61	9,59	3,0	15	5,8
2018	1,35	1,34	1,31	1,24	-8,42	3,0	20	2,6
2019	1,23	0,68	0,92	1,00	25,17	3,0	20	9,0

Rahastonsiirtovelvoite määritellään kaavalla $b_{16} + i_0 + \lambda \times j$.

Vuositasoisen rahastointivelvoitteen laskennassa täydennyskerroin lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön neljännesvuosittain vahvistamista kertoimista.

Lähteet: [Eläketurvakeskuksen lyhyen aikavälin eläkemeno- ja maksutasoennusteet \(2020\)](#), [Työeläkelakipalvelu](#) ja [Säästöpalvelu](#).

Taulukko 11.

Sijoitusjakaumat eläkelaitosryhmittäin vuosina 2017–2019, prosenttia.

	Eläkevakuutusyhtiöt			Eläkesäätiöt ja eläkekassat		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Rahamarkkinasijoitukset	4,9	4,8	2,9	7,6	6,5	6,9
Lainat	3,8	4,2	4,8	0,3	1,4	1,0
Joukkovelkakirjat	28,2	27,3	23,6	30,2	28,6	27,5
Kiinteistöt ja osakkeet	9,9	10,1	9,9	14,4	17,5	16,2
Hedge-rahastot	9,7	11,2	10,4	0,9	1,0	1,5
Muut osakesijoitukset	8,2	9,5	10,4	7,5	8,0	8,8
Noteeratut osakkeet	35,4	32,9	37,9	39,0	37,0	38,1
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

	Yksityinen sektori			Julkinen sektori			Kaikki		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Rahamarkkinasijoitukset	5,1	4,9	3,1	11,2	8,5	7,7	7,4	6,2	4,8
Lainat	3,6	4,0	4,7	0,1	-0,1	0,2	2,2	2,5	3,0
Joukkovelkakirjat	28,1	27,1	23,6	30,9	32,4	29,6	29,1	29,1	25,9
Kiinteistöt ja osakkeet	10,3	10,6	10,3	5,3	5,6	5,5	8,5	8,8	8,5
Hedge-rahastot	9,1	10,6	9,9	5,1	6,2	5,7	7,6	9,0	8,3
Muut osakesijoitukset	8,3	9,5	10,4	6,8	8,9	9,4	7,7	9,3	10,1
Noteeratut osakkeet	35,6	33,1	38,0	40,5	38,4	41,8	37,5	35,1	39,4
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Lähde: [Tela](#) (6.8.2020).**Taulukko 12.**

Sijoitusten nettotuotot käyvin arvoin vuosina 2017–2019, prosenttia.

	TyEL yhtiöt	TyEL säätiöt	TyEL kassat	TyEL yht.	MEL	JuEL kunta-ala	JuEL valtio	JuEL kirkko	MyEL	Yht.
2017	7,4	6,7	6,7	7,4	8,1	7,7	6,2	8,9	4,6	7,4
2018	-1,6	-2,9	-0,3	-1,6	0,7	-3	-3,4	-2,6	-3,5	-2,2
2019	12,1	12,9	11,8	12,1	10,7	12,8	13,8	14,8	10,8	12,5

Taulukko 13.

Sijoitustuotot käyvin arvoin keskimäärin vuosilta 1998–2019 ja 2015–2019, prosenttia.

	Eläkevakuutus- yhtiöt	Eläkesäätiöt ja eläkekassat	Julkisalojen eläkevakuuttajat	Kaikki ¹
1998–2019	5,5	6,1	5,9	5,7
2015–2019	5,6	5,6	5,9	5,7

1) Sisältää myös Merimieseläkekassan ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen.

Lähde: [Tela](#) (6.8.2020).

ELÄKETURVAKESKUKSEN
TILASTOJA

Työeläkkeiden rahoitus vuonna 2019

Tilastoraportissa tarkastellaan pääpiirteittäin työeläkkeiden rahoitusperiaatteita vuonna 2019 ja esitetään tilastotietoja muun muassa maksetuista eläkkeistä, perityistä eläkemaksuista ja eläkevaroista sekä niiden sijoittamisesta. Raportti käsittelee sekä yksityisten että julkisten alojen eläkkeiden rahoitusta.

ELÄKETURVAKESKUKSEN TILASTOJA

Eläketurvakeskus on lakisääteinen työeläketurvan kehittäjä, asiantuntija ja yhteisten palvelujen tuottaja. Tilastoja-sarjassa julkaistaan tilastotietoja eläketurvan eri alueilta. Tilastot perustuvat eläkejärjestelmän rekisteritietoihin.

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN